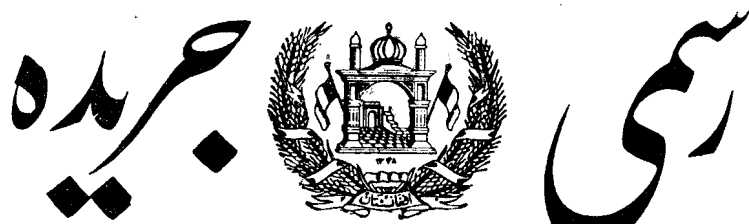

پدې ګڼې ګڼې

شماره فوق العاده به مناسبت

انتشار قانون اساسی

افغانستان

د افغانستان پادشاهی دولت رسمی خبرونه

د امتیاز خاوند : د عدلی وزارت

مسئول مدیر : محمد یوسف روشنفکر

تلفون : ۲۳۳۳

پته : رسمی جریه کابل افغانستان

پرله پسې ګڼه (۱۲)

۱۳۴۳ هجری شمسی کال

شنبه دمیزان (۱۱)

لمری کال (۱۲) ګڼه

قانون اساسی افغانستان

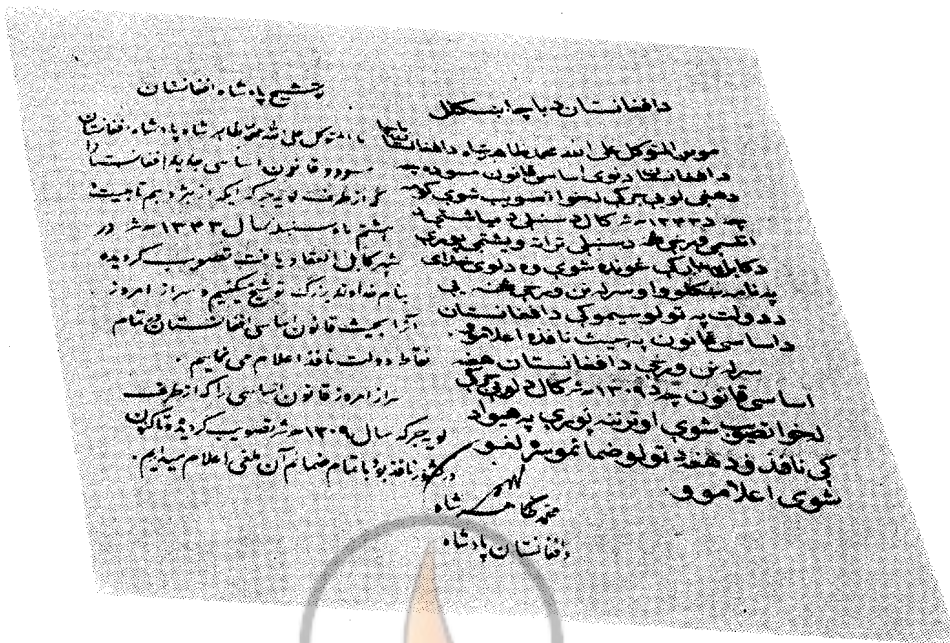
فهرست

د بیاجه	فصل اول	دولت
	فصل دوم	پادشاه
	فصل سوم	حقوق و وظائف اساسی مردم
	فصل چارم	شوری
	فصل پنجم	لویه جرګه
	فصل ششم	حکومت
	فصل هفتم	قضاء
	فصل هشتم	اداره
	فصل نهم	حالت اضطرار
	فصل دهم	تعديل
	فصل یازدهم	احکام انتقالی

د افغانستان اساسی قانون

فهرست

مقدمه	لومړی فصل	دولت
	دوهم فصل	باچا
	درېم فصل	د خلکو اساسی حقونه او وظیفې
	څلورم فصل	شوری
	پنځم فصل	لویه جرګه
	شپږم فصل	حکومت
	اووم فصل	قضاء
	اتم فصل	اداره
	نهم فصل	د اضطرار حالت
	لسم فصل	تعديل
	یوولسم فصل	انتقالی حکمو نه

بسم الله الرحمن الرحيم

د قوی او نیاو من خدای په نامه بنام خداوند توانا و داد گر

بمنظور تنظیم حیات ملی افغانستان مطابق به مقتضیات عصر و براساس واقعیات تاریخ و فرهنگ ملی.

بمنظور تأمین عدالت و مساوات.

بمنظور تطبیق دیموکراسی سیاسی - اقتصادی و اجتماعی.

بمنظور تنظیم شئون و ارکان دولت برای تأمین آزادی و رفاه افراد و حفظ نظم عمومی.

بمنظور انکشاف متوازن تمام امور حیاتی افغانستان و در نهایت:

بمنظور تشکیل یک جامعه مرفه و مترقی براساس تعاون اجتماعی و حفظ کرامت انسانی.

ما مردم افغانستان بادرک تحولات تاریخی که در زندگانی ما بحیث یک ملت و یک جزء جامعه بشری بوجود پیوسته، در حالیکه ارزش های فوق راجح همه جوامع بشری میدانیم، به قیادت اعلیحضرت محمد ظاهر شاه پادشاه و پیشوای زندگانی ملی افغانستان این قانون اساسی را برای خود و نسلهای آینده وضع کردیم.

د زمانې له غوښتنو سره سم د ملي ثقافت او تاريخ د پېښو په اساس.

د افغانستان د ملي ژوند د سمېت دپاره.

د مساوات او عدالت پوره کولو دپاره.

د سياسي، اقتصادي او اجتماعي ديموکراسۍ د تطبيق دپاره، د افرادو د آزادۍ، هوسايي او د عمومي نظم د ساتنې په غرض د دولت د چارو او ارکانو د سمېت دپاره. په افغانستان کېښي څنگک په څنگک د ژوند د ټولو چارو د پرمخ تګ دپاره.

او په نتيجه کېښي د اجتماعي ملګرتيا او د انساني کرامت د ساتنې په اساس د يوې هوسا او پر مخ تللې ټولنې د جوړولو دپاره.

موږ د افغانستان خلکو په هغو تاريخي تحولاتو باندې د پوهې سره سره چې زمونږ په ژوند کېښي د يو ملت او د بشري ټولنې د يوې برخې په حيث پېښ شويدي او په داسې حال کېښي چې دغه پورتنۍ ارزښتونه د ټولو بشري ټولنو حق بولو. د افغانستان د باچا او د ولسي ژوند لارښود اعلیحضرت محمد ظاهر شاه په مشرۍ دا اساسی قانون دخپل ځان او راتلونکو نسلونو د پاره کېښېد.

لومړی فصل
دولت

لمړۍ ماده- افغانستان یو مشروطه باچائی، خپلواک، یوموتی اونه بیلیدونکی دولت دی. ملی حاکمیت په افغانستان کېنې په ملت پورې تعلق لري.

د افغانستان ملت ټول هغه افراد دی چه د قانون له حکمه سره سم د افغانستان د دولت تابعیت لري. ددې افرادوپه هریو فرد باندې د افغان د کلمې اطلاق کیږي.

دوهمه ماده- د افغانستان دین د اسلام سپیڅلی دین دی.

دیني شعایر د دولت له خواد حنفی مذهب د حکمونو سره سم پرځای کیږي.

د ملت هغه کسان چه مسلمانان نه دی په هغو حدودو کېنې دننه چه د چال چلند او عامی هو ساینی په باب قوانین ټی ټیښتی آزاد دی چه خپل مذهبی مراسم په ځای کړي.

درېمه ماده- د افغانستان د ژبوله جملی څخه پښتو او دری رسمی ژبی دی.

څلورمه ماده- د افغانستان بیرغ له دریو ټوټو جوړ دی چه رنگونه ټی تور، سور او شین دی او یو هومره ولاړې څنګ په څنګ د کیښی خوانه په ټی لورې تللی دی.

د هر رنگ ساره ټی د اوږدود نیمائی هومره دی. په مینځ کېنې یی په سپین رنگ د محراب او منبر نشان لکیدلی دی چه دواړو خواوته ټی دوه بیرغونه ولاړدی اوله دواړو غاړو ټی د غنمو دوه وزی چا پیردی.

پنځمه ماده- د افغانستان پایتخت د کابل ښاردی.

دوهم فصل
باچا

شپږمه ماده- په افغانستان کېنې باچا د ملی حاکمیت ښکارندوی دی.

اوومه ماده- باچا د اسلام د سپیڅلی دین د اساسونو ساتنوال، د افغانستان د خپلواکۍ او د سیمې د تمامیت ساتونکی، د اساسی قانون ساتندوی او د ملی یووالی مرکز دی.

اتمه ماده- باچا باید د افغانستان له اتباعو، مسلمان او په حنفی مذهب وی.

نهمه ماده- د باچا وظیفی او حقونه دادی:

- ۱- د افغانستان د اردو لویه مشری.
 - ۲- د جنگ او اور بند اعلان.
 - ۳- د لویې جرگی د اټرول او پرانستل.
 - ۴- د شوری د عادی غونډې پرانستل.
 - ۵- د شوری د فوق العاده غونډې د اټرول او پرانستل.
 - ۶- د شوری د ټنګول او د نوو انتخاباتو د فرمان ویستل
- نوی انتخابات د شوری د انحلال د تاریخ نه په درې میاشتو کېنې دننه سرته رسیږي.

فصل اول
دولت

ماده اول- افغانستان دولت پادشاهی مشروطه، مستقل واحد و غیر قابل تجزیه است.

حاکمیت ملی در افغانستان به ملت تعلق دارد.

ملت افغانستان عبارت است از تمام افرادی که تابعیت دولت افغانستان را مطابق به احکام قانون دارا باشند.

بر هر فرد از افراد مذکور کلمه افغان اطلاق میشود.

ماده دوم- دین افغانستان دین مقدس اسلام است. شعایر دینی از طرف دولت مطابق به احکام مذهب حنفی اجراء میگردد.

آن افراد ملت که پیرو دین اسلام نیستند در اجرای مراسم مذهبی خود در داخل حدود دیکه قوانین مربوط به آداب و آسایش عامه تعیین میکند، آزاد میباشند.

ماده سوم- از جمله زبان های افغانستان پښتو و دری زبان های رسمی میباشد.

ماده چهارم- بیرق افغانستان مرکب است از سه قطعه برنگ های سیاه، سرخ و سبز که بصورت عمودی باندازه های مساوی از چپ به راست در کنار هم واقع شده. عرض مقدار هر رنگ معادل نصف طول آنست. در وسط نشان محراب و منبر برنگ سفید جا دارد که در دو گوشه آن دو بیرق نصب و از دو طرف به دو خوشه گندم احاطه شده است.

ماده پنجم- پایتخت افغانستان شهر کابل است.

فصل دوم
پادشاه

ماده ششم- در افغانستان پادشاه حاکمیت ملی را تمثیل میکند.

ماده هفتم- پادشاه حامی اساسات دین مقدس اسلام، حافظ استقلال و تمامیت ساحه، نگهبان قانون اساسی و مرکز وحدت ملی افغانستان میباشد.

ماده هشتم- پادشاه باید از تبعه افغانستان، مسلمان و پیرو مذهب حنفی باشد.

ماده نهم- پادشاه دارای حقوق و وظایف آتی میباشد:

- ۱- قیادت اعلا ی اردوی افغانستان.
 - ۲- اعلان حرب و متارکه.
 - ۳- دایر کردن و افتتاح لویه جرگه.
 - ۴- افتتاح اجلاس عادی شوری.
 - ۵- دایر نمودن و افتتاح اجلاس فوق العاده شوری.
 - ۶- منحل ساختن شوری و اصدار فرمان انتخابات مجدد.
- انتخابات مجدد در خلال مدت سه ماه از تاریخ انحلال شوری انجام مییابد.

- ۷- توشیح قوانین و اعلام انفاذ آن .
- ۸- اصدار فرامین تقنینی .
- ۹- اعطای اعتبارنامه بغرض عقد معاهدات بین الدول مطابق به احکام قانون .
- ۱۰- توشیح معاهدات بین الدول .
- ۱۱- تعیین صدراعظم و قبول استعفاي او - تعیین وزراء به پیشنهاد صدراعظم و قبول استعفاي آنها .
- ۱۲- تعیین اعضای غیرانتخابی مشرانو جرگه و تعیین رئیس جرگه مذکور از جمله اعضای آن .
- ۱۳- تعیین قاضی القضاة و اعضای ستره محکمه .
- ۱۴- تعیین و تقاعد قضاة و تعیین و تقاعد مامورین و صاحب منصبان عالی رتبه مطابق به احکام قانون .
- ۱۵- تعیین سران نمایندگی های سیاسی افغانستان نزد دول خارجی . تعیین نمایندگان دایمی افغانستان نزد موسسات بین المللی و قبول اعمد نامه های نمایندگان سیاسی خارجی .
- ۱۶- اعلام حالت اضطرار و خاتمه دادن به آن .
- ۱۷- تخفیف و عفو مجازات .

- ما ده دهم - سکه بنام پادشاه ضرب میشود .
- ما ده یازدهم - در خطبه ها نام پادشاه ذکر میگردد .
- ما ده دوازدهم - نشان از طرف پادشاه مطابق به احکام قانون اعطاء میشود .
- اعطای نشان متضمن هیچ نوع امتیاز مادی نمیباشد .
- ماده سیزدهم - مصارف پادشاهی در بودجه دولت مطابق به قانون مصارف پادشاهی تعیین میگردد .
- ماده چاردهم - استفاده از صلاحیت های مندرج این فصل در داخل حدودی صورت میگیرد که احکام این قانون اساسی تعیین نموده است .
- ماده پانزدهم - پادشاه غیر مسئول و واجب الاحترام است و با حضور اعضای خانواده پادشاهی ، حکومت و اعضای ستره محکمه در برابر جلسه مشترک هر دو جرگه شوری حلف آتی را بجامی آورد :

بسم الله الرحمن الرحيم

بنام خدای عظیم سوگند یاد میکنم که در کافه اعمال خود خداوند جل جلاله را حاضر دانسته ، اساسات دین مقدس اسلام را حمایت ، قانون اساسی را حراست ، استقلال وطن ، تمامیت ساحه ، قوانین دولت و حقوق مردم را حفاظت کنم . و با استعانت از بارگاه پروردگار بر طبق احکام قانون اساسی افغانستان پادشاهی نمایم و مساعی خود را در راه سعادت و ترقی ملت افغانستان بکار برم .

- ۷- دقوانینونېکول او دهغو دجاری کولو اعلام .
- ۸- دتقنینی فرمانونو ویستل .
- ۹- دقانون د حکمونوسره سم دبین الدول معاهدو دتړون دپاره اتبارلیک ورکول .
- ۱۰- د بین الدول معاهد وینکولل .
- ۱۱- د صدراعظم تـاکل . دهغه استعفاء منل .
- د صدراعظم په پیشنهاد دوزیرانو تـاکل او د وزیرانو استعفاء منل .
- ۱۲- د مشرانو جرگې د غیرانتخابی غړو تـاکل او ددغې جرگې د غړو له مانع نه درئیس تـاکل .
- ۱۳- د قاضی القضاة اوستری محکمې د غړو تـاکل .
- ۱۴- دقانون د حکمونوسره سم د قاضیانو او عالی رتبه مامورینو او منصبدارانو تـاکل او متقاعد کول .
- ۱۵- په بهرنیو ملکونو کېنې دافغانستان دسیاسی نمایندگیو د مشرانو تـاکل . په بین المللی موسسو کېنې دافغانستان ددائمی نمایندگانو تـاکل او د بهرنیو ملکونو دسیاسی نمایندگانو باورلیک منل .
- ۱۶- د اضطرار د حالت اعلامول او ختمول .
- ۱۷- د جزاء کمول او بښل .

- لسمه ماده - سیکه د باچا په نامه وهله کېږي .
- یوولسمه ماده - په خطبو کېنې د باچا نوم اخستل کېږي .
- دوولسمه ماده - نشان دقانون د حکمونوسره سم د باچا له خوا ورکول کېږي . دنشان په ورکړه پوری هیڅ قسم مادی ښیکنه تړلی نه وي .
- دیارلسمه ماده - د باچائی دربار لکښت د باچائی لکښتونو دقانون سره سم د دولت په بودجه کېنې تـاکل کېږي .
- خوارلسمه ماده - په دی فصل کېنې چه خومره صلاحیتونه راغلی دی له هغونه په هغو حدودو کېنې دننه استفاده کېږي چه ددی اساسی قانون حکمونو ښودلی دی .
- پنځلسمه ماده - باچانه پوښتیدونی دی او لمانځنه ئې واجب ده او دی د باچائی کورنی او د حکومت اوستری محکمې د غړو په مخکښی دشوری ددوار وجرکو د مشترکې غوندې په وړاندې داسی لوړه کوی :

بسم الله الرحمن الرحيم

د لوی خدای په نامه لوړه کوم چه په خپلو ټولو چارو کېنې به خدای جل جلاله حاضر کښم . د اسلام د سپیڅلی دین د اساسونو ساتنه او د اساسی قانون حمایت به کوم . دهیواد د خپلو اکی او د سیمې تمامیت ، د دولت قوانین او د خلکو حقونه به ساتم او د لوی خدای له درباره د مرستی په غوښتو به د افغانستان د اساسی قانون د حکمونوسره سم باچاهی کوم او خپل ټول کوشښ به د افغانستان د ملت د لوړتیا او سوكالی په لاره کېنې په کار اچوم .

شپاړسمه ماده — د افغانستان باچائي ددې اساسي قانون د حکمو نوسره سمه د عليحضرت محمد نادر شاه شهيد په کورنۍ کښې له يو نه بل ته پاتې کيږي .

اوولسمه ماده — که چيرې باچا د استعفاء تکل او کاندې نودولسي جرگې له مشر، د مشرانو جرگې له مشر، صدراعظم، قاضي القضاات او باچائي دربار له وزير نه جوړ مجلس ته خبر ورکوي بيا په اوو ورځو کښې دننه دننه لويه جرگه د اړوې او خپله استعفاء پخپله يا د دربار د وزير په لاس جرگې ته وړاندې کوي . که لويه جرگه تصديق وکړي چه باچا په خپله خوښه استعفاء کړي ده نوددغې جرگې د تصديق له تاريخ نه د باچا استعفاء نافذه گڼل کيږي . اتلسمه ماده — د باچا د استعفاء يا مړينې په وخت کښې باچائي دهغه مشر ځوی ته پاتې کيږي .

که چيرې د باچا په مشر ځوی کښې هغه شرطونه پوره نه ووجه په دې اساسي قانون کښې ښودل شوی دی نو بيا باچائي دهغه دوهم ځوی او همداسې ورپسې نور روځامنو ته پاتې کيږي .

نولسمه ماده — که چيرې پاچا مړيا استعفاء وکړي او د باچائي په شرطونو برابر ځوی ونه لري نو باچائي د باچا په وروڼو کښې تر ټولو مشر ورو ته پاتې کيږي . که چيرې د باچا په مشر ورو کښې د باچائي شرطونه پوره نه وي نو ده ته چه کوم يو ورو د عمر په لحاظ زيات نژدې وي باچائي هغه ته پاتې کيږي او همدغسې تر اخره درومي . که چيرې باچا د باچايي په شرطونو برابر يو ورو هم ونه لري نو په ځای ناست به ئي د عليحضرت محمد نادر شاه شهيد دنارينه اولاد له تېره غوره کيږي . په داسې حالت کښې د باچا انتخاب د لويې جرگې، دسترې محکمې له غړو او د حکومت نه د يو جوړ شوي مجلس له خوا کيږي .

که باچا مړ و نو د مجلس به د مړينې دورځي له تاريخه په پنځلسو ورځو کښې دننه او که استعفاي کړي وه نو د نافذ کيدو د تاريخ نه پس په اوو ورځو کښې دننه د صدراعظم له خوا جوړيږي . په دې مجلس کښې فيصله د حاضر و غړو درايو په اکثريت کيږي او فيصله دهغه چا له منښت نه پس چه د باچا په حيث غوره شوی دی نافذه گڼل کيږي . د باچا د مړينې يا د استعفاء د نافذ کيدو له نيتي نه دهغه د جانشين تر غوره کيدو پورې د دربار وزير د باچا نائب گڼل کيږي .

شلسمه ماده — کله چه باچا د هيواد نه دباندې د سفر تکل وکړي نو يو يا څو کسه دخپل وکيل په توگه ټاکي . دغه کس يا کسان د باچا په غياب کښې دهغه والک اختيار په حدودو کښې دننه چه پاچاورته ورکړي پاچائي چارې ددې اساسي قانون د حکمو نوسره سمې د باچا په وکالت پرځای کوي .

ماده شانزدهم — پادشاهی افغانستان در خانوادۀ اعلیٰحضرت محمد نادر شاه شهید بر حسب احکام این قانون اساسی انتقال مینماید .

ماده هفدهم — هرگاه پادشاه اراده استعفاء بنماید به مجلس مرکب از رئیس اولیٰ جرگه، رئیس مشرانو جرگه، صدراعظم قاضی القضاات و وزیر دربار پادشاهی اطلاع داده بعد در خلال مدت هفت روز لویه جرگه را دایر میکند و استعفاي خود را شخصاً یا توسط وزیر دربار به جرگه مذکور ابلاغ مینماید. در صورتیکه لویه جرگه تصدیق نماید که استعفاء از اراده پادشاه نشأت نموده از تاریخ تصدیق آن استعفاي پادشاه نافذ شمرده میشود .

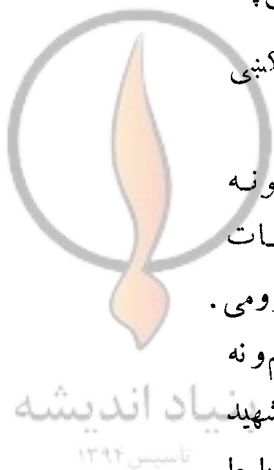
ماده هژدهم — در موقع استعفا یا وفات پادشاه — پادشاهی به پسر بزرگش انتقال مینماید .

در صورتیکه پسر بزرگ پادشاه واجد شرایط پادشاهی که در این قانون اساسی ذکر گردیده نباشد پادشاهی به پسر دوم او و همچنان الی آخر انتقال میکند .

ماده نوزدهم — هرگاه پادشاه وفات کند یا استعفاء نماید و پسری نداشته باشد که واجد شرایط پادشاهی باشد، پادشاهی به بزرگترین برادر پادشاه انتقال مینماید. در صورتیکه بزرگترین برادر پادشاه واجد شرایط نباشد پادشاهی به برادریکه از نظر سن میان برادران بلافاصله بعد از وقوع باشد و همچنان الی اخر انتقال می یابد .

در صورتیکه پادشاه برادري نداشته باشد که واجد شرایط پادشاهی باشد جانشین پادشاه از جمله بازماندگان پسری اعلیٰحضرت محمد نادر شاه شهید انتخاب میگردد. درین حالت انتخاب پادشاه توسط مجلسی مرکب از لویه جرگه، حکومت و اعضای ستره محکمه صورت میگيرد. این مجلس در صورت وفات در خلال مدت پانزده روز از تاریخ وفات و در صورت استعفاء در خلال مدت هفت روز از تاریخ نفاذ آن از طرف صدراعظم دایر میشود. تصمیم این مجلس به اکثریت ارای اعضای حاضر اتخاذ میگردد و بعد از موافقت شخص که بحیث پادشاه انتخاب شده نافذ شمرده میشود . از تاریخ وفات پادشاه یا نفاذ استعفاي او تا انتخاب جانشین پادشاه، وزیر دربار نائب پادشاه شناخته میشود.

ماده بیستم — هنگامیکه پادشاه اراده سفر بخارج مملکت بنماید یا با چند نفر را بحیث وکیل خود تعیین میکند . شخص یا اشخاص مذکور در غیاب پادشاه بوکالت از او امور پادشاهی را در حدود صلاحیتی که از طرف پادشاه به او داده میشود بر طبق احکام این قانون اساسی اجرا مینماید .

دغه کسان دو کیل په توگه نه شی تیا کل کیدی :

۱- صدر اعظم.

۲- د اولسی جرگی مشر.

۳- د مشرانو جرگی مشر.

۴- قاضی القضاات.

یو ویشتمه ماده - کله چه باچا مړشی او د هغه په ځای ناست لاد خپل عمر

شل کاله پوره کړی نه وی نو تر څو پورې چه دغه عمر ته رسېږی

ملکه د باچائی چارو نیابت په غاړه اخلی. که چیرې ملکه نه وی

نو هغه مجلس چه په نولسمه ماده کښی یاد شوی دی دا علیحضرت

محمد نادر شاه شهید دنارینه اولاد له تېره یو کس د باچا

د نائب په توگه غوره کوی.

دوه ویشتمه ماده - کله چه باچا استعفاء وکړی او د هغه پر ځای ناست

د خپل عمر شل کاله نه وی پوره کړی نو تر څو پورې چه دی دغه

عمر ته رسېږی هغه مجلس چه په نولسمه ماده کښی یاد شوی دی

دا علیحضرت محمد نادر شاه شهید دنارینه اولاد له تېره یو کس

د باچا د نائب په توگه غوره کوی.

درویشتمه ماده - د باچا نائب او وکیل باید هغه شرطونه ولری چه په

اتمه ماده کښی راغلی دی.

د باچا نائب باچائی چاری ددې اساسی قانون د حکمونو

سره سمی پر ځای کوی.

که د باچا نیابت د مالک په غاړه وی ملکه د هغه صلاحیت نه چه

د نهمی مادي په دوهمه فقره کښی یاد شوی دی د حکومت په مشوره

استفاده کوی.

د باچا نائب چه څو پوری دا عهده په غاړه اړی

په بل شغل باندي بوختیدلی نه شی.

هغه څوک چه ددې اساسی قانون دیو ویشتمی او دوه

ویشتمی مادی د حکمونو له مخه د باچا د نائب په توگه تیا کل

کیدی هیڅکله د افغانستان د باچا په توگه انتخابیدلی نه شی.

د باچائی د نیابت په دوره کښی ددې اساسی قانون د باچا

د فصل هغه مادی چه پر ځای ناست پوری تعلق لری تعدیل کیدی

نه شی.

خلبر ویشتمه ماده - د باچا ځوی، لور، ورور، خور او ددوی ښځی

او مړونه او ځامن اولوبنی او د باچا تره او د تره ځامن باچائی

کورنی ده د دولت په رسمی تشریفاتو کښی باچائی کورنی په

باچا او ملکه پسی جوخت ځای نیسی.

د باچائی کورنی لکښت د باچائی لکښتونو په بودجه کښی تیا کل کیدی

لقبو نه یوازې د باچائی کورنی د پاره دی او د قانون د حکمونو

سره سم تیا کل کیدی.

د باچائی کورنی غړی په سیاسی گوندونو کښی گډون نه کوی

او دغه وظیفی په غاړه نه اخلی :

۱- صدارت عظمی او وزارت.

۲- دشوری غړیتوب.

۳- د ستړی محکمې غړیتوب.

اشخاص ذیل بحیث وکیل تعیین نمیشوند :

۱- صدر اعظم.

۲- رئیس اولسی جرگه.

۳- رئیس مشرانو جرگه.

۴- قاضی القضاات.

ماده بیست و یکم - هرگاه پادشاه وفات کند و جانشین اوسن

بیست را تکمیل نکرده باشد تا موقعیکه سن مذکور را تکمیل

میکند ملکه نیابت پادشاه را به عهده میگیرد. در صورتیکه ملکه

وجود نداشته باشد مجلسیکه در ماده (نزد هم) ذکر گردید

شخصی را از جمله بازماندگان پسرى اعلیحضرت

محمد نادر شاه شهید بحیث نائب پادشاه انتخاب میکنند.

ماده بیست و دوم - هرگاه پادشاه استعفاء نماید و جانشین اوسن

بیست را تکمیل نکرده باشد تا موقعیکه سن مذکور را تکمیل میکنند

مجلسیکه در ماده ۲۰ ذکر گردیده شخصی را از جمله

بازماندگان پسرى اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید بحیث

پادشاه انتخاب مینماید.

ماده بیست و سوم - نائب و وکیل پادشاه باید واجد شرایط مندرج

ماده هشتم باشد.

نائب پادشاه او و پادشاهی را بر طبق احکام این قانون

اساسی اجرا میکنند.

در صورتیکه ملکه نیابت پادشاه را به عهده داشته باشد

از صلاحیت مندرج فقره دوم ماده نهم به مشوره حکومت

استفاده میکند.

نائب پادشاه نمیتواند در مدت تصدی این عهده به مشاغل

دیگر اشتغال ورزد.

شخصیکه بر حسب احکام مواد بیست و یکم و بیست

و دوم این قانون اساسی به صفت نائب پادشاه تعیین میگردد

هیچگاه بحیث پادشاه افغانستان انتخاب نمیشود.

در دوره نیابت پادشاهی مواد مربوط به جانشین فصل

پادشاه این قانون اساسی تعدیل نمیشود.

ماده بیست و چهارم - پسر و دختر و پسر و خواهر پادشاه و ازواج

و زوجات و ابناء و بنات شان و عم و ابنای عم

پادشاه خانواده پادشاهی را تشکیل میدهند.

در تشریفات رسمی دولت خانواده پادشاهی بعد

از پادشاه و ملکه اخذ موقع مینماید.

مصارف خانواده پادشاهی در بودجه مصارف پادشاهی

تعیین میشود.

القاب مختص به خانواده پادشاهی میباشد و مطابق

به احکام قانون تعیین میگردد.

اعضای خانواده پادشاهی در احزاب سیاسی شمولیت

نمیورزند و وظایف آتی را حراز نمیکند :

۱- صدارت عظمی و وزارت.

۲- عضویت شوری.

۳- عضویت ستره محکمه.

د باچاهی کورنی غری خپل حیثیت د باچاهی کورنی دغری په صفت ترڅوچه ژوندی وی ساتی.

دریم فصل

د خلکو اساسی حقونه او وظیفی

پنځه ویشتمه ماده - د افغانستان ټول خلک یی له هیڅ قسم تبعیض

او امتیاز د قانون په وړاندی یوشان حقونه او وظیفی لری.

شپږ ویشتمه ماده - آزادی دانسان خدای ورکړی حق دی.

دا حق یی دنورو له آزادی او عمومی ښیکرونه چه قانون

ښودلی دی نوری پولی نه لری.

دانسان آزادی او کرامت د بلوسی نه په امن دی

او بیلتون نه قبولی.

هیڅ کړه جرم نه گنل کیږی مگر هله چه دیر داسی قانون په موجب

جرم و بلل شی چه ددغی کار له کولو نه محکمینی نافذ شوی وی.

هیچا ته سزا نه شی ورکول کیدی مگر هله چه یوی واکمنی محکمی

پری د ښکاره او حضوری محاکمې نه پس حکم صادر کړی وی.

هیچا ته جزا نه شی ورکول کیدی مگر دهغه قانون د حکم سره

سم چه ددغه تهمینی کار له کولو نه رومی نافذ شوی وی.

هیڅوک یی د قانون له حکم تعقیب کیدلی یا نیول کیدلی نه شی

هیڅوک توقیف کیدلی نه شی مگر دواکمنی محکمی د حکم او

د قانون د حکمونو سره سم.

دغاری خلاصون اصلی حالت دی - خو پوری چه تورن د محکمی

له خوا په قطعی پریکړه محکوم علیه نه شی بیگناه گنل کیږی.

جرم د هر چا خپل ځانی شی دی د تورن تعقیب - نیول -

توقیف اوسزا ورکول بل هیڅ چاته نه ورځیږی.

دانسان کړول جواز نه لری. هیڅوک نشی کولی چه حتی له چانه

د حق یا تودخ رگاندولو په غرض هم هغه وکړوی او یایی د کړولو

امر ورکړی که څه هم دغه سری د تعقیب لاندی وی یا نیول

شوی یا توقیف شوی یا پری د سزا حکم ختلی وی.

له انسانی کرامت نه مخالفه سزاتو کل جواز نلری.

هغه اظهار چه له تورن یا بل سری نه په اکراه واخستی شی

اتبار نه لری.

په جرم بانندی اقرار کول هغه اعتراف ته وائی چه

تورن ئی په روغ عقل او په خپله خوښه دهغه جرم په کولو بانندی

چه د قانون له مخه په ده پوری تړل شوی وی دیوی واکمنی

محکمی په وړاندی وکړی.

هرڅوک حق لری چه دهغه تور د لری کولو په غرض چه د قانون

له مخه پری تړل شوی وی د ځان د دفاع د پاره وکیل ونیسی.

دیوچا پوری کیدل د پور وړی د آزادی د سلبیدو یا کمیدو

سبب کیدی نه شی.

د پور ویتلو لارې چارې د قانون له خوراښودل کیږی.

هر افغان حق لری چه دخپل دولت د سیمې هرځای ته لارشی او هلته

استوگنه غوره کړی مگر بی له هغو ځایو څخه چه قانون منع

کړی وی. همدارنگه هر افغان حق لری د قانون د حکمونو سره سم

اعضای خانواده پادشاهی حیثیت خور را بصفت عضو خانواده پادشاهی مادام الحیات حفظ میکنند.

فصل سوم

حقوق و وظائف اساسی مردم

ماده بیست و پنجم تمام مردم افغانستان بدون تبعیض و امتیاز در برابر

قانون حقوق و وظائف مساوی دارند.

ماده بیست و ششم آزادی حق طبیعی انسان است. این حق جز آزادی

دیگران و منافع عامه که توسط قانون تنظیم میگردد حدودی

ندارد.

آزادی و کرامت انسان از تعرض مصون است و انکساک

نمی پذیرد. دولت به احترام و حمایت آزادی و کرامت انسان

مکلف میباشد.

هیچ عملی جرم شمرده نمیشود مگر به موجب قانونیکه

قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد.

هیچکس را نمیتوان مجازات نمود مگر بر طبق حکم

محکمه با صلاحیت که بعد از محاکمه علنی و حضوری صادر

گردیده باشد.

هیچکس را نمیتوان مجازات نمود مگر مطابق به احکام

قانونیکه قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد.

هیچکس را نمیتوان تعقیب یا گرفتار نمود مگر بر طبق

احکام قانون.

هیچکس را نمیتوان توقیف نمود مگر بر طبق حکم محکمه

با صلاحیت و مطابق به احکام قانون.

برائت ذمه حالت اصلی است. متهم تا وقتیکه به حکم

قطعی محکمه محکوم علیه قرار نگیرد بیگناه شناخته میشود.

جرم يك امر شخصی است. تعقیب، گرفتاری یا توقیف

متهم و تطبیق جزاء بر او به شخص دیگری سرایت نمیکند.

تعذیب انسان جواز ندارد. هیچکس نمیتواند حتی

به مقصد کشف حقایق از شخص دیگر، اگر چه آن شخص

تحت تعقیب، گرفتاری یا توقیف و یا محکوم به جزاء باشد

به تعذیب او اقدام کند یا مردهد.

تعیین جزائیکه مخالف کرامت انسانی باشد جواز ندارد.

اظهاریکه از متهم یا شخص دیگر بوسیله اکراه بدست

آورده شود اعتبار ندارد.

اقرار بجرم عبارتست از اعترافی که متهم برضای کامل

در حالت صحت عقل به ارتکاب جرمیکه قانوناً باو نسبت

داده شده در حضور محکمه با صلاحیت مینماید.

هر شخص حق دارد برای دفع اتهامی که قانوناً باو

متوجه شده وکیل مدافع تعیین کند.

مدیون بودن يك شخص در برابر شخص دیگر موجب

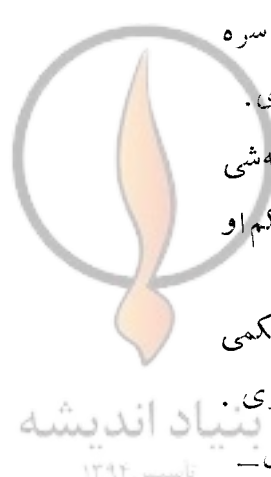
سلب یا محدود شدن آزادی مدیون شده نمیتواند. طرز و

وسا ئل تحصیل دین توسط قانون تنظیم میگردد.

هر افغان حق دارد در هر نقطه از ساحه دولت خود سفر نماید

و مسکن اختیار کند مگر در مناطقی که قانون ممنوع قرار داده

است. همچنین هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون

د افغانستان نه دباندې سفرو کړې او بیرته افغانستان ته راشي.

هیڅ افغان په افغانستان کېنې دننه او د افغانستان نه دباندې په شریلو محکومولی نه شي.

اووه ویشتمه ماده - هیڅ افغان دیو جرم په تور بهرنی دولت ته سپارل کیدې نه شي.

اته ویشتمه ماده - د هر چا تاتوبی د بلوسی نه په امن دی - هیڅوک حتی دولت هم دا وسیدونکی د اجازې یا دیوې واکمنی محکمی له حکمه پرته اوبی د هغو چالا تو او لارو چارو نه چه په قانون کېنې څرگندې ښودل شوې دې د چا تاتوبی ته ننوتلی او هغه لټولی نه شي. د څرگند جرم په وخت کېنې مسئول مامور دیو چا تاتوبی ته بی د هغه یا د محکمی له مخکني اجازې څخه پخپل مسئولیت ننوتی شي او هغه لټولی شي خودغه مامور په دی مکلف دې چه دور ننوتلویا لټولونه پس د قانون د څرا په ښودلی موده کېنې دنده د محکمی فیصله لاس ته راوړي.

نه ویشتمه ماده - ملکیت د بلوسی نه په امن دي.

د هیچا ملکیت د قانون د حکم او دیوې واکمنی محکمی د فیصلی نه پرته مصادره کیدې نه شي.

دیو چا د ملکیت استعمال یوازي د عمومی ښیگر و د پار د عا د لانه پېشکی په بدل کېنې د قانون د حکمونو سره سم جواز لري.

هیڅ څوک بی له قانون نه د ملکیت له اخیستو او تصرف څخه منع کیدای نه شي. د ملکیت د استعمال لاره د عامو ښیگښود تاءمین لپاره د قانون له پلوه تنظیم او ښودل کېږي.

د ځانی شتمنی پلټنه او دهغی اعلان یوازي د قانون په حکم کیدای شي.

د باندینی دولتونه او اتباع په افغانستان کېنې د عقاری مالونو د ملکیت حق نلري. د بهرنو ملکونو په سیاسي نمایندگیو باندې د بامثل چال چلند په اساس او په هغو بین المللی موء سسو باندې چه افغانستان پکښې غړیتوب لري د حکومت په خوښه عقاری مالونه پلورل کیدای شي.

دیر شمه ماده - د هر چا د مخابراتی آزادی او پټوالی که په لیک وې که په

تېلېگراف که په تېلفون او که په بله وسیله وې د بلوسی نه په امن دي. د واک د چا د مخابراتی حق نلري مگر دیوې واکمنی محکمی د فیصلی او د قانون د حکمونو سره سم.

په سملاسی حالاتو کېنې چه قانون ښودلی دي مسئول مامور بی له دی چه ورومبی د محکمی نه اجازه واخلی په پخپل مسئولیت کولی شي چه مخابراتی و لټوي. دغه مامور په دی مکلف دي چه د پلټنې څخه وروسته په هغه موده کېنې چه قانون ښودلی ده د محکمی فیصله حاصله کاندې.

یو دیر شمه ماده - د فکر او بیان آزادی د بلوسی نه په امن ده.

هر افغان حق لري چه د قانون د حکمونو سره سم په وینا لیکنه،

تصویر او یاداسی نورو وسیلو پخپل فکر څرگند کړي.

هر افغان حق لري چه مطابق د قانون د حکمونو سره سم بی

بخارج افغانستان سفر نماید و به آن عودت کند.

هیچ افغان به تبعید در داخل افغانستان و خارج از افغانستان محکوم نمیشود.

ماده بیست و هفتم - هیچ افغان به علت اتهام به یک جرم به دولت خارجی سپرده نمیشود.

ماده بیست و هشتم - مسکن شخص از تعرض مصون است. هیچکس

به شمول دولت نمیتواند بدون اجازه ساکن یا حکم محکمه با صلاحیت و بغیر از حالات و طریقه در قانون تصریح شده به مسکن کسی داخل شود یا آنرا تفتیش نماید.

در موارد جرم مشهود مامور مسئول میتواند به مسکن شخص بدون اجازه و یا اجازه قبلی محکمه به مسئولیت خود داخل شود یا آنرا تفتیش کند. مامور مذکور مکلف است بعد از دخول یا اجرای تفتیش در خلال مدتیکه قانون تعیین میکند فیصله محکمه را حاصل نماید.

ماده بیست و نهم - ملکیت از تعرض مصون است.

ملکیت هیچ شخص بدون حکم قانون و فیصله محکمه با صلاحیت مصادره نمیشود.

استعمال ملکیت شخص تنها به مقصد تاءمین منافع عامه، در بدل تعویض قبلی و عادلا نه بموجب احکام قانون مجاز میباشد. هیچکس از کسب ملکیت و تصرف در آن منع نمیشود مگر در حدود قانون. طرز استعمال ملکیت به منظور تاءمین منافع عامه توسط قانون تنظیم و رهنمونی میشود.

تفتیش و اعلان دارائی شخص تنها به حکم قانون صورت میگیرد. دول و اتباع خارجی در افغانستان حق ملکیت اموال عقاری ندارند. فروش عقار به نمایندگی های سیاسی دول خارجی بر اساس رویه با امانت و به موسسات بین الامالی ایکه دولت افغانستان عضو آن باشد بعد از موافقه حکومت مجاز میباشد.

ماده سییم - آزادی و حریمت مخابرات اشخاص چه بصورت مکتوب باشد و چه بوسیله تلفون و تاگراف و یا وسائل دیگر از تعرض مصون است.

دولت حق تفتیش مخابرات اشخاص را ندارد مگر به موجب فیصله محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانون. در حالات عاجل - که در قانون تعریف میگردد مامور مسئول میتواند بدون اجازه قبلی محکمه به مسئولیت خود به تفتیش مخابرات اقدام کند. مامور مذکور مکلف است بعد از اجرای تفتیش در خلال مدتیکه قانون تعیین میکند فیصله محکمه را حاصل نماید.

ماده سی و یکم - آزادی فکر و بیان از تعرض مصون است.

هر افغان حق دارد فکر خود را بوسیله گفتار، نوشته، تصویر

یا امثال آن مطابق با حکام قانون اظهار کند.

هر افغان حق دارد مطابق با حکام قانون به طبع و نشر مطالب

بنیاد اندیشه
تاسیس ۱۳۹۲

دی چه لومړې ټولنې دولتي مقامونو ته وښيي چاپ او نشر کاندې. د عمومي چاپخانه د تاسیس اود مطبوعاتو خپرولو اجازه او امتیاز د قانون د حکمونو سره سم یوازې د افغانستان اتباعو او دولت ته ورکول کېږي.

دریډیو او ټیلیوژن، د عامو خپرونکو کارځیو تاسیس او چلول یوازې په دولت پورې اړه لري.

دوه ډیرشمه ماده - د افغانستان اتباع حق لري چه دروا او سوله ناکو مقصدونو د پوره کولو د پاره د قانون د حکمونو سره سم د دولت د مخکنۍ اجازې نه پرته بی وسلې ټولنه وکاندي.

د افغانستان اتباع حق لري چه د مادي یا معنوي مقصدونو د پوره کولو د پاره د قانون د حکمونو سره سم ټولنې جوړې کړي. د افغانستان اتباع حق لري چه د قانون په حکمونو برابر سیاسي گوندونه جوړ کړي خو په دې شرط چه:

۱/ د گوند هدف - فعالیت او هغه مفکورې چه د گوندونو تشکیلات پرې بناء شوي وي د دې اساسي قانون له ارزښتونو سره تناقض ونه لري.

۲/ د گوند تشکیلات او مالي درکونه په ډاگه وي.

هغه گوند چه د قانون په حکم برابر جوړ شوي وي د قانوني موجباتو او سترې محکمې له حکمه پرته ښکېلي نه شي.

درې ډیرشمه ماده - هر چاته چه د ادارې له پلوه بی وجهه تاوان واري د تاوان د اخیستلو حق لري او کولی شي چه د تاوان اخیستو د پاره په محکمه کېنې دعوي راولاړه کړي.

دولت دهغو حالاتو نه پرته چه قانون ټي څرگندوي بی دواکمنۍ محکمې له حکمه دخپلو حقونو د تحصیل اقدام نشي کولی.

څلور ډیرشمه ماده - تعلیم د افغانستان د ټولو وگړو حق دی او د افغانستان د دولت او اتباعو له خوا برابرېږي.

په دې برخه کېنې د دولت هدف یوې داسې مرحلې ته رسیدل دي چه د افغانستان د ټولو وگړو د پاره پکښې د قانون د حکمونو سره سم دروزنې او ښوونې مناسبې آسانتیا وي راغونډې شي.

دولت مکلف دي چه په ټول افغانستان کې د پوهنې د متوازن تعمیم لپاره موثر پروگرام وضع او تطبیق کړي. د ښوونې او روزنې لارښودنه او څارنه د دولت وظیفه ده.

لومړنۍ ښوونې د ټولو ماشومانو د پاره په هغو ځایونو کېنې چه وسیلې ټي د دولت له خوا برابرې شوې وي حتمی دي.

دلور او عمومي تعلیم د هغه سسوجوړول او چلول یوازی د دولت حق او وظیفه ده. د دې نه وراخوا د افغانستان اتباع حق لري چه اختصاصی یا دلیک لوست د ښوود پاره ښوونځي جوړ کړي. د داسې ښوونځیو د جوړونې شرطونه، تعلیمي نصاب او پکښې د زده کړې شرایط د قانون له پلوه ښودل کېږي.

حکومت کولی شي چه د قانون د حکمونو سره سم خارجي کسانو ته د خصوصي ښوونځیو د جوړولو اجازه

بدون اړانه قبلي آن به مقامات دولتي بېر دازد

اجازه و امتیاز تاسیس مطابع عمومی و نشر مطبوعات تنها با اتباع و دولت افغانستان مطابق با حکام قانون داده میشود. تاسیس وتدویر دستگاه عامه فرستنده را دیو و تلویزیون مختص بدولت است.

ماده سی و دوم - اتباع افغانستان حق دارند برای تأمین مقاصد جایز و صالح

امیر بدون حمل سلاح مطابق به احکام قانون بدون اجازه قبلي دولت اجتماع نمایند.

اتباع افغانستان حق دارند بمنظور تأمین مقاصد مادی یا معنوي مطابق به احکام قانون جمعیت ها تاسیس نمایند.

اتباع افغانستان حق دارند مطابق به احکام قانون احزاب سیاسی تشکیل دهند مشروط بر اینکه:

۱/ هدف و فعالیت حزب و مفکوره هائیکه تشکیلات احزاب روی آن بناء شده مناقض ارزش های مندرج این قانون اساسی نباشد.

۲/ تشکیلات و منابع مالی حزب علنی باشد.

حزبیکه مطابق به احکام قانون تشکیل می یابد بدون موجبات قانونی و حکم ستره محکمه منحل نمیشود

ماده سی و سوم - هر شخص که از اداره بدون موجب متضرر شود مستحق جبران خساره میباشد و میتواند برای حصول آن در محکمه دعوي اقامه کند.

دولت نمیتواند بجز در حالاتیکه قانون تصریح میکند بدون حکم محکمه با صلاحیت به تحصیل حقوق خود اقدام کند.

ماده سی و چهارم - تعلیم حق تمام افراد افغانستان است و بصورت

مجانی از طرف دولت و اتباع افغانستان فراهم میشود. هدف دولت در این ساحه رسیدن به مرحله ایست که در آن تسهیلات مناسب تعلیم و تربیه برای همه افراد افغانستان مطابق به احکام قانون فراهم گردد.

دولت مکلف است برای تعمیم متوازن معارف در تمام افغانستان پروگرام موثری وضع و تطبیق نماید.

رهانونی و نظارت تعلیم و تربیه وظیفه دولت است. تعلیمات ابتدائی برای تمام اطفال در نقاطی که وسائل آن از طرف دولت تهیه شده حتمی میباشد.

تأسیس و اداره مؤسسات تعلیم عالی و عمومی تنها حق و وظیفه دولت است. د ر خارج این ساحه اتباع افغانستان حق دارند مکاتب اختصاصی و سواد آموزی تاسیس نمایند. شروط تأسیس، نصاب تعلیم و شرایط تحصیل در چنین مکاتب توسط قانون تنظیم میگردد.

حکومت میتواند مطابق به احکام قانون باشخاص

خارجی اجازه تأسیس مکاتب خصوصی بدهد. ازاین مکاتب تنها اشخاص خارجی میتوانند استفاده کنند.

ماده سی و پنجم - دولت موظف است پروگرام موثری برای انکشاف و تقویه زبان ملی پښتو وضع و تطبیق کند.

ماده سی و ششم - دولت موظف است در حدود توان خود وسائل وقایه از امراض و علاج آنرا بصورت متوازن برای همه افغانها تهیه کند. هدف دولت درین ساحه رسیدن به مرحله ایست که در آن تسهیلات صحی مناسب برای تمام افراد افغانستان فراهم گردد.

ماده سی و هفتم - کار حق و فریضه هر افغانیست که قدرت اجرای آنرا داشته باشد.

هدف عمده قوانینی که برای تنظیم کار وضع میگردد رسیدن بمرحله ایست که در آن حقوق و منافع اصناف کارگران حمایت شود. شرایط مساعد کار فراهم گردد، روابط بین کارگران و کارفرمایان بصورت عادلانه و مترقی تنظیم یابد.

اتباع افغانستان به اساس اهلیت و بموجب احکام قانون بخدمت دولت پذیرفته میشوند.

انتخاب شغل و حرفه در داخل شرایطیکه قانون تعیین مینماید آزاد میا شد.

تحمیل کار اجباری اگرچه برای دولت باشد جواز ندارد تحریم کار اجباری مانع تطبیق قوانینی نمیشود که بمنظور تنظیم فعالیت دسته جمعی برای تأمین منافع عامه وضع میگردد.

ماده سی و هشتم - هر افغان مکلف است به دولت مالیه و محصول تادیه کند

هیچ نوع محصول و مالیه بدون حکم قانون وضع نمیشود. اندازه مالیه و محصول و طرز تادیه آن بارعایت عدالت اجتماعی توسط قانون تعیین میگردد. این حکم در مورد اشخاص خارجی نیز تطبیق میشود.

ماده سی و نهم - دفاع از وطن وظیفه مقدس تمام اتباع افغانستان است کافه اتباع افغانستان به اجرای خدمت عسکری مطابق به احکام قانون مکلف میباشند.

ماده چهلم - پیروی از احکام قانون اساسی، وفاداری و احترام به پادشاه، اطاعت به قوانین، رعایت نظم و امن عامه، صیانت منافع وطن و اشتراک در حیات ملی وظیفه تمام مردم افغانستان میباشد.

فصل چهارم

شوری

ماده چهل و یکم - شوری افغانستان مظهر اراده مردم آنست و از قاطبه ملت نمایندگی می کند.

ورکری. دداسی بنوونځیونه یواځی خارجی کسان فایده اخستی شی.

پنځه دیرشمه ماده - دولت موظف دی چه دملی ژبی پښتو د انکشاف او تقوی دپاره موثر پروگرام جوړ او تطبیق کړی.

شپږ دیرشمه ماده - دولت موظف دی چه ترخپله وسه ټولو افغانانو لپاره په متوازن ډول دناروغیو دمخنیوې او علاج وسیلې برابرې کړی. په دې برخه کې د دولت هدف د داسی پراوته رسیدل دی چه دروغتیا مناسبی اسانی پکښی د افغانستان د ټولو وگړو دپاره برابرې شی.

اووه دیرشمه ماده - کار د افغان حق اود غاړې فرض دی چه دکولو وس ئی لری.

د کار د تنظیم دپاره چه کوم قوانین جوړېزی دهغولوی هدف یوې داسی مرحلې ته رسیدل دی چه دکاریکرو دیلو بیلو د لوجقونه او ښیگری پکښی خوندي شی. د کار مناسب حالات راپیدا شی اود کاریکرو او کارفرمایانو ترمنځ روابط په عادلانه او پر مخ تللی ډول ټینګ شی.

د افغانستان اتباع د اهلیت له مخی اود قانون د حکمونو سره سم د دولت د خدمت دپاره منل کیژی.

د کار او کسب غوره کول په هغو شرطونو کې دنده چه قانون ټاکلی دی آزاد دی.

بیکار که د دولت دپاره هم وی ناروادی. د بیکار بندیز دهغو قوانینو د عملی کولو په لاره کې چی چه د عمومی ښیگری په نیت د یوځائی کار د سمبیت دپاره جوړېزی کوم خنډ نه راپورته کوی.

اته دیرشمه ماده - هر افغان مکلف دی چه دولت ته مالیه او محصول

ورکړی. هیڅ قسم مالیه او محصول بی د قانون له حکمه نه شی ټول کیدی. د مالیی او محصول اندازه اود ورکولو لارې چارې بی د اجتماعی عدالت سره سم د قانون له خوا بنودل کیژی. دا حکم په خارجی اشخاصو باندې هم چلیزی.

نه دیرشمه ماده - د هیواد څخه دفاع د افغانستان د ټولو اتباعو سپیڅلی وظیفه ده. د افغانستان ټول اتباع د قانون د حکمونو سره سم د عسکری خدمت په کولو مکلف دی.

خلویشتمه ماده - د اساسی قانون په حکمونو سم چلیدل، د باچا سره وفاداری او دهغه درناوی کول، قوانینو ته غاړه ایښودل، د عمومی نظم او امن خیال لرل، د هیواد د ښیگری ساتل او په ملی ژوند کې ګډون کول د افغانستان د ټولو خلکو وظیفه ده.

خلوړم فصل

شوری

یوځلویشتمه ماده - شوری د افغانستان د خلکو د ارادې څرګند ویه ده او د ټول ملت نمایندگی کوی.

د افغانستان خلک د شورۍ له لار دې مملکت په سیاسي ژوند کېنې برخه اخلی .
د شورۍ هر غړی که څه هم له یوې ټاکلې سیمې څخه غوره شوی درایی د څرگندولو په وخت کې د افغانستان عامې بنیکنۍ په نظر کېنې نیسي .

دوه څلویښتمه ماده - شورۍ دوی ټولنې لري : اولسي جرگه او مشرانو جرگه .

درې څلویښتمه ماده - دولسي جرگې غړي د آزادو - عامو ، پټو او سماسمو انتخاباتو په ذریعه د قانون د حکمونو سره سم د افغانستان د خلکو له خوا غوره کېږي .
ددې مقصد د پاره افغانستان په انتخابي ونډونو ویشل کېږي .
د ونډونو شمار او سیمه د قانون له مخه ټاکل کېږي .
د وړو نډ نه یو وکیل غوره کېږي .
د وکالت د پاره هر ملاتړلی چه په خپل ونډ کېنې د قانون د حکمونو سره سم تر ټولو زیاتې رائي وگټي وکیل بلل کېږي .

څلور څلویښتمه ماده - دولسي جرگې غړي د څلور وکلانو د پاره چه یوه تقنیني دوره ده غوره کېږي .
که چیرې شورۍ ددې اساسي قانون د حکمونو سره سمه پر نکه شي نو - نوي اولسي جرگه دیوې تقنیني دورې د پاره غوره کېږي - خور د پای ته رسیدلو نیت په نې په داسې ډول تیارېږي چه ورپسې اولسي جرگه جوخته په هغه نیت پرانستله شي چه په نهه پنځوسمه ماده کېنې ټاکل شوي ده .

پنځه څلویښتمه ماده - د مشرانو جرگې غړي په دې طریقې ټاکل کېږي او غوره کېږي :-

- ۱- دریمه برخه غړي د پوهانو او ازمینه والو کسانو له منځه د پاچا له خوا د پنځو کلو نو د پاره ټاکل کېږي .
- ۲- پاتې دوه برخې غړي په دې شان غوره کېږي :-
الف - د هر ولایت جرگه د خپلو غړو له منځه یو تن ددری کلونو د پاره د مشرانو جرگې په غړیتوب غوره کوي .
ب - د هر ولایت استوگن د آزادو - عامو - پټو او سماسمو انتخاباتو په لاریو کس د څلور وکلانو د پاره د مشرانو جرگې په غړیتوب غوره کوي .

شپږ څلویښتمه ماده - د انتخاب کوونکو شرطونه د انتخاباتو په قانون کېنې ښودل کېږي .

هغه کسان چه د شورۍ په غړیتوب ټاکل کېږي یا غوره کېږي په کار دې چه د انتخاب کوونکو په شرطونو سر بیره دغه صفتونه هم ولري :-
۱- د شورۍ په غړیتوب باندې د ټاکل کیدو ویاغوره کیدو نه رومي یی لږ تر لږه لس کاله پخوا د افغانستان د دولت تابعیت حاصل کړی وي .

- ۲- ددې اساسي قانون د نافذ کیدو نه وروسته د محکمې له خوا د سیاسي حقونو څخه په محرومي محکوم شوی نه وي .
- ۳- په لیک لوست په پوهېږي .

مردم افغانستان به توسط شورۍ در حیات سیاسی مملکت سهم میگیرند . هر عضو شورۍ در حالیکه از یک حوزه معین انتخاب شده در موقع اظهار رای مصالح عمومی افغانستان را مدار قضاوت خود قرار میدهد .

ماده چهل و دوم شورۍ دای رای دو مجلس میباشد : اولسي جرگه و مشرانو جرگه .

ماده چهل و سوم اعضای ولسي جرگه توسط انتخابات آزاد - عمومی - سری و مستقیم مطابق با حکام قانون از طرف مردم افغانستان انتخاب میشود . افغانستان باین منظور به حوزه های انتخابی تقسیم میگردد . تعداد و ساحه حوزه ها توسط قانون تعیین میشود . از هر حوزه يك نفر وکیل انتخاب میگردد . داوطلبی که در حوزه خود مطابق با حکام قانون رای بیشتر حاصل میکند وکیل شناخته میشود .

ماده چهل و چهارم اعضای ولسي جرگه برای مدت چهار سال که يك دوره تقنینیه است انتخاب میشوند هرگاه شورۍ مطابق به احکام این قانون اساسی منحل شود ولسي جرگه جدید برای يك دوره تقنینیه انتخاب میگردد . ولی تاریخ ختم آن طوري تنظیم می شود که جرگه ما بعد بتا ریخیکه در ماه ده پنجا ونهم تثبیت گردیده افتتاح شود .

ماده چهل و پنجم اعضای مشرانو جرگه به ترتیب ذیل تعیین و انتخاب میشود :

- ۱- يك ثلث اعضاء از جمله افراد خبیر و باتجربه برای مدت پنج سال از طرف پادشاه تعیین میشود .
- ۲- دو ثلث دیگر اعضاء بر حسب آتی انتخاب میشوند :
الف - هر جرگه ولایت یکنفر از جمله اعضای خود را برای مدت سه سال بعصویت مشرانو جرگه انتخاب میکند .
ب - ساکنین هر ولایت یکنفر را از طریق انتخابات - آزاد عمومی - سری و مستقیم برای مدت چهار سال بعصویت مشرانو جرگه انتخاب میکند .

ماده چهل و ششم شرایط انتخاب کنندگان در قانون انتخابات تعیین میگردد . اشخاصیکه بعصویت شورۍ تعیین یا انتخاب میشوند باید علاوه بر تکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجد اوصاف ذیل باشند :

- ۱ - اقله ده سال قبل از تاریخ تعیین یا انتخاب تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشند .
- ۲ - بعد از نفاذ این قانون اساسی از طرف محکمه بحرمان از حقوق سیاسی محکوم نشده باشند .
- ۳ - خواندن و نوشتن بدانند .

رسمی جریده

۴- دولسی جرگی غروبه دانتخاب په وخت کښی دخپل عمر پینځویشتم او د مشرانو جرگی غروبه د تیا کول کیدو په وخت کښی دخپل عمر دیرشم کال پوره کړی وي. او د خلو پښتمه ماده- د حکومت مشر او غړی - قاضیان - د اړدو منصبداران او افراد . مامورین او نور اداري کارکوونکي دخپلو وظیفو د چلولو په وخت کښی دشوری په غړیتوب تیا کول کیدي یا غوره کیدی نه شی .

۱- ته خلو پښتمه ماده- هیڅوک په یو وخت کښی د دوو او د جرگو غړی کیدی نه شی .

نه خلو پښتمه ماده - د دی اساسی قانون د حکمونو له رعایت سره انتخابات د قانون د حکمونو سره سم کبزی .

د دولسی جرگی د تقنینی د وړي په وروستو دوو کلو نو کښی د انتخاباتو د قانون د تعدیل پیشنهاد دهیڅ یو ی جرگی د کار په فهرست کښی نه شی داخلیدی .

پنځوسمه ماده - د هری جرگی د غړیتوب وثیقې په هم هغه جرگه کښی د کره کتنی لاندی نیولی کبزی . دو وثیقو د کره کتنی لاری چاری د هری جرگی د داخلی وظیفو په اصولو کښی ښودل کبزی .

یو پنځوسمه ماده - دشوری هیڅ یو غړی دهنی نظرئی له کبله چه دخپلی وظیفې د پړخای کولو په وخت کښی ئی د ننه په شوری کښی یاد بانندی ښکاره کوی د عدلی تعقیب لاندی نه راځی که چیرې دشوری په یو غړي باندي د یو جرم تور پورې شی نومسئول مامور ددغی پښی خبرهغی جرگی ته ورکوي چه دی پکښی غړیتوب لری او پس له هغه چه د جرگی دوه برخي غړی اجازه ورکاندی تورن د عدلی تعقیب لاندی راځی . جرگه کولی شی چه خپله اجازه د دوو برخو غړو په اکثریت بیرته واخلي .

د څرگند جرم په باب مسئول مامور کولی شی چه تورن یو دهغه جرگی

د اجازې نه چه دی ئی غړی دی د تعقیب لاندی راوولی او وئی نیسی که چری عدلی تعقیب د قانون له مخی د توقیف غوښتنه کوله . نومسئول مامور مکلف دی چه سملاسی هغی جرگی ته خبر ورکړی چه دی ئی غړی دی او که نوموړی جرگه اجازه وکړی نو تورن توقیف کیدلی شی .

که چرې تور په داسی وخت کښی پښی شی چه جرگه خوره شوی وي نو د توقیف اجازه د جرگی له ادارې هیئت نه غوښتل کبزی او دهیئت فیصله د جرگی لومړی راتلونکی غونډی ته د پریکړی دپاره وړاندی کبزی .

دوه پنځوسمه ماده- دشوری غړي په بله چاره بوختیدلای نه شی .

کرهڼه او نورې آزادي چارې د دی حکم لاندی نه راځی .

درې پنځوسمه ماده- دشوری د غړو دپاره د قانون د حکم سره سم مناسب معاش تیا کول کبزی .

۴- اعضای ولسی جرگه باید سن بیست و پنج را در موقع انتخاب و اعضای مشرانو جرگه سن سی را در موقع تعیین یا انتخاب تکمیل کرده باشند .

ماده چهل و هفتم رئیس و اعضای حکومت، قضات ، صاحب منصبان و افراد اردو ، مامورین و دیگر کارکنان اداری نمیتوانند در هنگام تصدی وظیفه عضویت شوری تعیین یا انتخاب شوند .

ماده چهل و هشتم هیکس نمیتوانند در يك وقت عضو د و جرگه باشد .

ماده چهل و نهم بارعایت احکام این قانون اساسی انتخابات مطابق به احکام قانون صورت می پذیرد .

پیشنهاد تعدیل قانون انتخابات در دو سال اخیر دوره تقنینیه ولسی جرگه در فهرست کار هیچ يك از دو جرگه داخل شده نمیتواند .

ماده پنجاهم وثایق عضویت در هر جرگه توسط خود جرگه تدقیق میگردد . طرز تدقیق وثایق در اصول و ظایف داخلی هر جرگه تعیین میشود .

ماده پنجاه و یکم هیچ عضو شوری به عات رای یا نظریه ای که هنگام اجرای وظیفه در داخل شوری یا خارج از آن ابراز میدارد مورد تعقیب عدلی قرار نمیگیرد .

هرگاه يك عضو شوری به جرمی متهم شود - مامور مسئول از موضوع به جرگه ای که متهم عضو آنست اطلاع میدهد و بعد از آنکه جرگه مذکور با اکثریت دوثلث اعضاء اجازه بدهد متهم تحت تعقیب عدلی قرار میگیرد، جرگه میتواند اجازه خود را به اکثریت دوثلث اعضاء مسترد نماید ، در موارد جرم مشهود مامور مسئول میتواند متهم را بدون اجازه جرگه ای که او عضو آن میباشد تحت تعقیب عدلی قرار دهد و گرفتار نماید .

هرگاه تعقیب عدلی قانوناً توقیف را ایجاب کند مامور مسئول مکلف است موضوع را بلا فاصله با اطلاع جرگه مربوطه برساند و در صورتیکه جرگه مذکور اجازه بدهد متهم توقیف شده میتواند در صورتیکه اتهام در هنگام تعطیل جرگه صورت بگیرد اجازه توقیف از هیئت اداری جرگه حاصل میگردد . فیصله هیئت به نخستین جلسه آینده جرگه جهت اخذ تصمیم ارائه میشود .

ماده پنجاه و دوم اعضای شوری نمیتوانند بشغل دیگری اشتغال ورزند .

این حکم شامل زراعت و دیگر مشاغل آزاد نمیشد .

ماده پنجاه و سوم برای اعضای شوری معاش مناسب مطابق با حکام قانون تعیین میگردد .

خلو پنخوسمه ماده- دشوری هر یو غری حق لری چه پخپله جرگه کښی

دهغه موضوع په باب چه خبرې پرې روانی وې خپله نظریه دداخلی وظایفوپه اصولو برابر څرگنده کړې .

پنځه پنخوسمه ماده- دواړه جرگی په یو وخت کښی بیل بیل غونډې کوي.

مشرانو جرگه کولی شی چه ددولتی بودجی دپیشنهاد دکننی دپاره اولسی جرگی درخصتی په موده کښی خپله فوق العاده غونډه وکاندی.

کله چه تقنینی دوره یا کلنی غونډه دباچاله پلوه پراستله کیزی دواړه جرگی شریکه غونډه کوی.

شپږ پنخوسمه ماده- حکومت کولی شی چه دهرې یوی جرگی په غونډه کښی شریک شی .

هره جرگه کولی شی چه خپلی غونډې ته صدر اعظم یا دحکومت غری راوغواړي.

اووه پنخوسمه ماده- ددواړو جرگو مباحثه به ښکاره وي مگر هله نه! چه

دحکومت مشر، دجرگی مشر یا لږ تر لږه دجرگی لس تنه غړي داغوبښتنه وکړی چه جرگه دې پته وشی او جرگه داغوبښتنه ومنی-

جرگه کولی شی چه ددوه برخو غړوپه اکثریت هغه مباحثه چه پته شروع شوې وی بیرته ښکاره کاندې.

دهرې جرگی د مباحثی جریان به ثبتیږي.

هیڅوک په سرزوری دشوری دیره خای ته ننوتلای نه شی او که څوک ددې حکم مخالفت وکړي دقانون د حکمونو له مخه سزا ورکوله شی .

اته پنخوسمه ماده- بی له هغو حالاتو چه حکم ئی په دې اساسی

قانون کښی څرگند کړدې دهری جرگی فیصله دحاضر وغړو دراویو په اکثریت کیزی.

نه پنخوسمه ماده- هره جرگه په هر کال کښی یوه عادی غونډه کوي

چه دمیزان په دوه ویشتمه نیټه شروع کیزی. دکلنیو غونډو

شمار دقانون له پلوه زیاتیدلی شی او په دې صورت کښی

دغونډې دشروع نیټه او دغونډې موده دقانون له خوا ښودله کیزی.

دهرې جرگی دکار موده په کال کښی اووه میاشتې ده.

دکار دغوبښتنی په صورت کښی هره جرگه کولی شی چه داموده نوره هم اوږده کړی.

درخصتی په وخت کښی دباچا په امر، دحکومت یاد دواړو

جرگو څخه دیوی دمشر یا دیوی جرگی د پنځمې برخې غړو په غوبښتنه دشوری فوق العاده غونډه دائریدلی شی .

فوق العاده غونډه دهغه باچائی فرمان په ذریعه ختمیږي چه

ددواړو جرگو دشرانو سره له سلانه وروسته راو وځی .

شپیتمه ماده- دشرانو جرگی مشر ددغه جرگی دغړو له منځه دباچا

لهخوا تاکل کیزی.

اولسی جرگه دخپلو غړو له منځه یوکس دمشر په توگه

ماده پنجاوچهارم هر عضو شوری حق دارد در جرگه مربوطه خود

در موضوع مورد مباحثه نظریه خود را مطابق به اصول وظایف داخلی اظهار کند .

ماده پنجاه و پنجم- هر دو جرگه در وقت واحد بصورت جداگانه

اجلاس میکنند.

مشرانو جرگه میتواند برای مطالعه طرح بودجه دولت در

مدت تعطیل اولسی جرگه جلسه فوق العاده خود را دایر کند.

در موقعیکه دوره تقنینیه یا اجلاس سالانه از طرف پادشاه افتتاح

میگردد جلسه مشترک هر دو جرگه دائر میشود.

ماده پنجاه و ششم- حکومت میتواند در جلسات هریک از دو جرگه

اشترک ورزد.

هر جرگه میتواند حضور رئیس یا اعضای حکومت را در

جلسه خود مطالعه کند.

ماده پنجاه و هفتم- مباحثه جلسات هر دو جرگه علنی میباشد. مگر اینکه

رئیس حکومت - رئیس جرگه یا اقلاً ده نفر از اعضا سری

بودن انرا درخواست نماید و جرگه این درخواست را بپذیرد

جرگه میتواند با کثرت دوثلث اعضا مباحثه ایرا که بطور

سری صورت گرفته دوباره علنی بسازد.

جریان مباحثه هر دو جرگه ثبت میگردد.

هیچکس نمیتواند عنفاً به مقر شوری داخل شود. متخلفین

مطابق به احکام قانون مجازات میشود.

ماده پنجاه و هشتم- جز در مواردیکه حکم آن صریحاً در این قانون

اساسی ذکر گردیده تصمیم هر جرگه با کثرت آراء

اعضای حاضر اتخاذ میگردد.

ماده پنجاه و نهم- هر جرگه در هر سال یک اجلاس عادی دائر میکنند

که بتاریخ بیست و دوم میزان آغاز میگردد تعداد اجلاس

سالانه توسط قانون تزیید شده میتواند. درینصورت تاریخ

آغاز اجلاس و مدت آن توسط قانون تنظیم میگردد .

مدت کار هر جرگه در هر سال هفت ماه است. در صورت

ایجاب کار هر جرگه میتواند این مدت را تمدید نماید.

در هنگام تعطیل بامر پادشاه، بدرخواست حکومت یا رئیس

یکی از دو جرگه یا یک خمس از اعضای آن اجلاس فوق العاده

شوری دائر میشود.

جلسه فوق العاده توسط فرمان پادشاهی که بعد از

مشوره باروسای دو جرگه صدور می یابد ختم میگردد .

ماده شصتیم- رئیس مشرانو جرگه از بین اعضای آن از طرف پادشاه

تعیین میشود.

ولسی جرگه از بین اعضای خود یک نفر را بحیث رئیس انتخاب

سهمی جرگه

غوره کوی - هره جرگه دخپلو غړوله منځه د مشر لومړی نائب، یو دوهم نائب، یو منشی او یو د منشی نائب غوره کوی. دغه پورتنی کسان د جرگې ادارې هیئت دی. دولسی جرگې ادارې هیئت د تقنینی دورې په اول سر کښی غوره کیزی د مشرانو جرگې د مشر نائبان، منشی او نائب منشی د هر کال د غونډو په سر کښی د یو کال د پاره غوره کیزی.

د هرې جرگې مشر د جرگې مباحثه اداره کوی او د جرگې په دیره محای کښی د نظم او قلاړی ساتلو د پاره ضروری انتظام کوی.

د مشر نورې وظیفې د داخلی وظیفو په اصولو کښی بنودل کیزی.

د مشر په غیاب کښی اول نائب او که هغه نه وی دوهم نائب د مشر وظیفه چلوی.

د هرې جرگې منشی د جرگې مباحثی ثبتوی او د جرگې د دارالانشاء د چارو انتظام کوی.

د منشی په غیاب کښی نائب دهغه وظیفه چلوی.

یو شپیتمه ماده - هره جرگه د بحث لاندی موضوعاتو د پراخی او کره کتنی د پاره د داخلی وظیفو د اصولو په حکمونو برابر ټولگی جوړوی.

دوه شپیتمه ماده - هره جرگه دخپلو داخلی وظایفو اصول جوړوی.

دری شپیتمه ماده - شوری د باچا په امر ماتیدلی شی. په یوسل او یویشتمه ماده کښی د بیان شوی حالت له مخه د شوری ماتیدل هر وړودی.

د شورې په ماتیدو کښی د مشرانو جرگې غیر انتخابی بنیاد اندیشه غړی هم شامل دي.

خلور شپیتمه ماده - شوری د افغانستان د حیاتی چارو د تنظیم د پاره ددی اساسی قانون په حکمونو برابر قوانین جوړوی. هیڅ قانون نه شی کولی چه د اسلام د سپیڅلی دین له اساسونو او د نورو هغو ارزښتونو مناقض وی چه په دی اساسی قانون کښی راغلی دي.

د بین الدول معاهد و تصدیقول، خارج ته د افغانستان دارود ټولګو لیزل - د پیسو خپرو او اوپورا خستلو اجازه ورکول اوداسی امتیازونه ورکول چه په ملی اقتصاد کښی اهمیت لری او انحصار هم پکښی شامل دي د شوری په واک اختیار کښی دی. هغه امتیازات چه ورکول ئی د شوری په صلاحیت کی دی د قانون له پلوه بنودل کیزی.

پنځه شپیتمه ماده - حکومت اولسی جرگې ته مسئول دی.

شپږ شپیتمه ماده - دولسی جرگې غړی کولی شی چه د حکومت نه څرګند تیاوغواړی. د حکومت دور کړې څرګند تیا په باب مباحثه د جرگې په فیصله پورې اړه لری.

اووه شپیتمه ماده - د شوری غړې کولی شی چه د صدر اعظم یا وزیرانو څخه په ټاکلو موضوع ګانو کښی پوښتنی وکړی.

میکند. هر جرگه از بین اعضای خود یک نفر نائب اول رئیس يك نفر نائب دوم رئیس یک نفر منشی و يك نفر نائب منشی انتخاب میکند. اشخاص فوق هیئت اداری جرگه را تشکیل میدهند. هیئت اداری اولسی جرگه در آغاز دوره تقنینیه انتخاب میشود. نائبان رئیس، منشی و نائب منشی مشرانو جرگه در آغاز اجلاس سالانه برای مدت يك سال انتخاب میگردد.

رئیس هر جرگه مباحثه جرگه مذکور را اداره مینماید. و برای برقراری نظم و امنیت در مقر جرگه تدابیر لازم اتخاذ میکند. سائر وظایف رئیس در اصول وظایف داخلی تعیین میگردد. در غیاب رئیس نائب اول و در غیاب نائب اول نائب دوم وظیفه رئیس را اجراء میکند.

منشی هر جرگه مباحثات انرا ثبت میکند و امور دارالانشاء جرگه را سرپرستی مینماید. در غیاب منشی نائب وظیفه او را اجراء میکند.

ماده شصت و یکم - هر جرگه برای مطالعه دقیق و مفصل موضوعات مورد بحث بر طبق احکام اصول وظایف داخلی، انجمن ها تعیین مینماید.

ماده شصت و دوم - هر جرگه اصول وظایف داخلی خود را وضع مینماید.

ماده شصت و سوم - شوری میتواند به امر پادشاه منحل شود. انحلال شوری در حالت مندرج ماده یکصد و بیست و یکم حتمی است.

انحلال شوری شامل اعضای غیر انتخابی مشرانو جرگه نیز میباشد.

ماده شصت و چهارم - شوری برای تنظیم امور حیاتی افغانستان مطابق به احکام این قانون اساسی قوانین وضع میکند. هیچ قانون نمیتواند مناقض اساسات دین مقدس اسلام و دیگر ارزش های مندرج این قانون اساسی باشد.

تصدیق معاهدات بین الدول، فرستادن قطعات اردوی افغانستان بخارج، اعطای امتیازات دارای اهمیت در اقتصاد ملی بشمول انحصار، اجازه نشر پول و اخذ قرضه از صلاحیت شوری میباشد. امتیازاتیکه اعطای آن از صلاحیت شوری میباشد توسط قانون تعیین میگردد.

ماده شصت و پنجم - حکومت نزد اولسی جرگه مسئول میباشد.

ماده شصت و ششم - اعضای اولسی جرگه میتوانند از حکومت استیضاح نمایند. مباحثه در مورد توضیحی که از طرف حکومت داده میشود به تصمیم جرگه منوط میباشد.

ماده شصت و هفتم - اعضای شوری میتوانند از صدر اعظم یا وزراء در موضوعات معین سوال بنماید.

جرین سہی

لہ چانہ چہ پوښتنه شوې وې هغوی دخولی یا لیکلی جواب په ورکولو مکلف دی۔ دا جواب د بحث لاندې نه شی راتلای۔
اته شپیتمه ماده۔ اولسی جرگه واک لری چه دخپلو دریمه برخه غړوپه پیشنهاد د حکومت د چارو او د ادارې د اجرائیو د کتنی او څیړنی دپاره د څیړنی ټولګی وټاکي۔
د څیړونکی ټولګی جوړیدنه اودهغه ټکټ لارد داخلي وظیفوپه اصولو کښی ښودل کیزی۔

نه شپیتمه ماده۔ دهغو حالاتو په پرته چه په دې اساسی قانون کښی دهغو دپاره د عمل خاصی لارې چارې ښودلی شوې دې قانون هغی مصوبې ته واتی چه د وارو جرگو په ګډه منلی وې او باچا ښکوللی وې۔
په کومه برخه کښی چه داسی مصوبه نه وې هلته قانون د اسلامی شریعت د حنفی فقهی حکمونو ته وایی۔

او یوومه ماده۔ د قانون جوړولو پیشنهاد د حکومت یا دشروي د غړوله خوا کیزی او د قضائی چارو د سمون په برخه کښی دسترې محکمې له خوا هم کیدی شی۔

یو او یوومه ماده۔ د قانون جوړولو پیشنهاد د حکومت یا دسترې محکمې له خوا په دواړو جرگو کی هرې یوې ته وړاندې کیدی شی دوه او یوومه ماده۔ که چیرې د قانون د وضع کولو پیشنهاد د دواړو جرگونه دیوې جرگی د غړوله خوا وشي اودهمدغی جرگی لس تنه غړې یی مرسته وکړی نو پس له هغه دکار په فهرست کښی نیول کیزی۔

که چیرې د قانون جوړولو په پیشنهاد کښی دنوې بودجی یاد دولت په عایداتو کښی دکمی راوستلو سپارښتنه شوې وې نو په دې شرط دکار په فهرست کښی راتلای شی چه دپیشنهاد په متن کښی ددغه تاوان دپوره کولو لارې چارې ښودل شوی وې۔

دستری محکمې له خوا د قانون جوړولو پیشنهاد ددې حکم لاندې نه راځی۔

دری او یوومه ماده۔ کله چه د قانون جوړولو پیشنهاد دیوې جرگی دکار په فهرست کښی واخستی شی نو لومړې خپلی جرگه ګی ته سپارل کیزی او پس له هغه چه جرگه ګی پرې خپله نظریه څرګنده کړې دغه پیشنهاد اود جرگه ګی نظریه د جرگی په وړاندې لوستل کیزی او مباحثه پرې کیزی۔ ورپسې دهرې مادې په باب رایې غوښتل کیزی او بیا پیشنهاد په دوهم وار لوسته شی او په یوځایي ډول دهغه دمنلو یا نه منلو په باب رایې اخستلی کیزی۔

څلور او یوومه ماده۔ که چرې دیوې جرگی تصویب د بلی جرگی له پلوه ونه منل شی نو ددغه اختلاف دلرې کولو دپاره د قانون په حکمونو سم د دواړو جرگو د غړونه په برابر شمیر یو ګډ هیئت جوړیږي۔ د هیئت فیصله د باچا له ښکولو وروسته نافذه ګڼل کیزی۔ خو که دغه هیئت ونه کولای شو چه اختلاف لرې کړي

اشخاصیکه از آن ها سوال به عمل آمده مکلف اند جواب شفوی یا تحریری بدهند۔ این جواب مورد مباحثه قرار نمی۔ گیرد
ماده شصت و هشتم۔ لسی جرگه صلاحیت دارد به پیشنهاد يك ثلث از اعضای خود جهت تحقیق و مطالعه اعمال حکومت و اجرائیات اداره انجمن تحقیق تعیین نماید۔

ترکیب و طرز العمل انجمن تحقیق در اصول وظائف داخلی تثبیت میگردد۔

ماده شصت و نهم۔ باستثنای حالاتیکه برای آن طرز عمل خاصی درین قانون اساسی تصریح گردیده۔ قانون عبارتست از مصوبه مراقب هردو جرگه که به توشیح پادشاه رسیده باشد۔ در ساحه ایکه چنین مصوبه موجود نباشد عبارتست از احکام فقه حنفی شریعت اسلام۔

ماده هفتادم۔ پیشنهاد وضع قانون از طرف حکومت یا اعضای شوري و در ساحه تنظیم امور قضائی از طرف ستره محکمه صورت گرفته میتواند۔ پیشنهاد وضع قانون در مورد بودجه و امور مالی تنها از طرف حکومت صورت میگیرد۔

ماده هفتاد و یکم۔ پیشنهاد وضع قانون از طرف حکومت یا ستره محکمه به هر يك از دو جرگه تقدیم شده میتواند۔

ماده هفتاد و دوم۔ هرگاه پیشنهاد وضع قانون از طرف اعضای یکی از دو جرگه صورت بگیرد بعد از تأیید ده نفر از اعضای جرگه ایکه پیشنهاد به آن ارائه شده در فهرست کار داخل میگردد۔

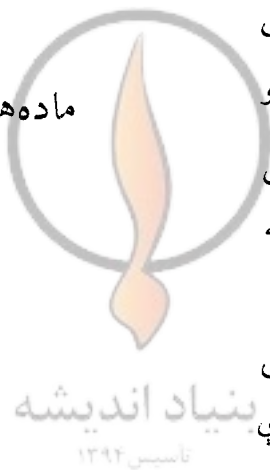
هرگاه پیشنهاد وضع قانون حاوی تکلیف جدید یا تنقیض در عایدات دولت باشد بشرطی در فهرست کار داخل میشود که در متن پیشنهاد مدرک جبران، پیش بینی شده باشد این حکم بر پیشنهاد وضع قانون از طرف ستره محکمه تطبیق نمیشود۔

ماده هفتاد و سوم۔ وقتی پیشنهاد وضع قانون در فهرست کاریکی از

دو جرگه داخل گردید نخست به انجمن مربوط محول میگردد و بعد از آنکه انجمن نظر خود را درباره آن ابراز کرد طرح قانون بانظریه انجمن در جرگه قرائت شده بحث روی آن صورت میگیرد۔ بعد در مورد هر ماده رای گرفته میشود و سپس طرح بار دوم قرائت شده درباره رد یا تصویب آن بصورت يك کل رای گرفته میشود۔

ماده هفتاد و چهارم۔ هرگاه تصویب يك جرگه از طرف جرگه دیگر

رد شود برای حل اختلاف هیئت مختلط به تعداد مساوی از اعضای هردو جرگه مطابق به احکام قانون دایر میگردد۔ فیصله هیئت بعد از توشیح پادشاه نافذ شمرده میشود۔ در صورتیکه هیئت مختلط نتواند اختلاف نظر را رفع کند تصویب رد شده بحساب میروود و هرگاه تصویب از

طرف ولسی جرگه بعمل آمده باشد و وره تقنینیه جدید ولسی جرگه میتواند آنرا با کثريت آراءى اعضاى تصويب کند اين تصويب بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح پادشاه نافذ شمرده ميشود.

هرگاه اختلاف دوجرگه در مورد طرح قوانين مالى باشد در صورتیکه هیئت مختلط به حل آن موفق نشود ولسی جرگه میتواند در اجلاس مابعد طرح مذکور را با کثريت ارای اعضا تصويب نماید. طرح بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح پادشاه قانون شمرده ميشود.

ماده هفتاد و پنجم - بودجه دولت از طریق مشرانو جرگه و توام با نظریه مشورتی آن به ولسی جرگه تقدیم ميشود. رئیس ولسی جرگه بودجه و نظریات مشرانو جرگه را به انجمن مربوط تقویض میکند. بعد بودجه با نظریات انجمن مربوط در ولسی جرگه مطالعه ميشود و درباره آن تصمیم اتخاذ میگردد. این تصمیم بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح پادشاه نافذ شمرده ميشود. این حکم در مورد مذاکرات ولسی جرگه راجع به پلان انکشافی حکومت نیز تطبیق می گردد.

هرگاه نظریه عللی تصویب بودجه قبل از آغاز سال مالی صورت نگیرد تا تصویب بودجه سال جدید بودجه سال گذشته تطبیق ميشود.

حکومت مکلف است اقلاً یکماه قبل از تقدیم طرح بودجه حساب قطعی بودجه یک سال قبل را به ولسی جرگه تقدیم کند.

ماده هفتاد و ششم - هرگاه مشرانو جرگه فیصله خود را در مورد مصوبه ولسی جرگه در خلال مدت شش ماه از تاریخ وصول آن صادر نکند مصوبه مذکور قبول شده به شمار میرود. در سنجش این مدت دوره تعطیل بحساب گرفته نمیشود.

ماده هفتاد و هفتم - در هنگام تعطیل یا انحلال شورای حکومت میتواند در ساحه مذکور فقره اول ماده شصت و چارم برای تنظیم امور عاجل فرامین تقنینی ترتیب کند. این فرامین بعد از توشیح پادشاه حکم قانون را حائز ميشود. فرامین تقنینی باید در خلال مدت سی روز از تاریخ انعقاد نخستین جلسه شوری به شوری تقدیم گردد و در صورتیکه از طرف شوری رد شود از اعتبار ساقط میگردد.

فصل پنجم

لویه جرگه

ماده هفتاد و هشتم - لویه جرگه مرکب است از اعضای شوری و روسای جرگه های ولایات.

نو تصویب نامنلی بلل کیزی او که چری داسی وی چه تصویب دولسی جرگهی له خواشوی وی نودولسی جرگهی نوری تقنینی دوره کولی شی چه هغه دغور درایوپه اکثریت بیا و منی. داتصویب بی له دې چه د مشرانو جرگهی ته وړاندې شی دپاچا په په بنکوالو نافذ گنل کیزی.

که چری ددوار و جرگو ترمنځ اختلاف دمالی قوا نینو دپیشنهاد په سروی نو که کد هیئت ددغه اختلاف په لری کولو بریالی نشی اولسی جرگه کولی شی چه دغه پیشنهاد پخپله راتلونکی غونډه کښی دغور درایوپه اکثریت بیا و منی پیشنهاد بی له دې چه د مشرانو جرگهی ته وښودل شی دپاچا په بنکوالو نافذ گنل کیزی.

پنځه او یو ماده - دولت بودجه د مشرانو جرگهی له لاری ددغی جرگهی د مشورتی نظریی سره یوځای اولسی جرگهی ته وړاندې کیزی - د جرگهی مشر بودجه او د مشرانو د جرگهی نظریات خپلی جرگه گۍ ته سپاری، پس له هغه وړاندې په اولسی جرگه کښی غور او فیصله کیزی.

د ا فیصله بی له دې چه د مشرانو جرگهی ته وښودل شی دپاچا په بنکوالو نافذ گنل کیزی.

د حکومت د انکشافی پلان په باب د اولسی جرگهی خبری اتری هم ددې حکم لاندې راځی.

کله که د ځینو سببونو له کبله د بودجی تصویب د نوی مالی کال د شروع کیدونه مخکښی ونه شونود کالنی بودجی تر تصویب پوری د زاړه کال د بودجی په شان چلند کیزی.

حکومت په دې مکلف دې چه د بودجی د پیشنهاد وړاندې کولو نه لږ تر لږه یو میاشت مخکښی د تیر کال د بودجی غوټ پریکړی حساب اولسی جرگهی ته وړاندی کړی.

شپږ او یو ماده - که چیری د مشرانو جرگه د ولسی جرگهی دیوی مصوبی په باب د رسیدونه وروسته په شپږو میاشتو کښی خپله فیصله ونکړی نودغه مصوبه منل شوی گنل کیزی. درخصت دوره ددغی مودې په حساب کی نه راځی.

اووه او یو ماده - د شوری درخصت یا انحلال په وخت کښی حکومت کولی شی چه د څلور شپېتمی مادی داوولی فقری په ساحه کښی دعا جلو چاروپه لاری کولو دپاره تقنینی فرمانونه وباسی. د فرمانونه د پاچا له بنکوالو وروسته د قانون حکم اخلی. په کار دې چه دغه فرمانونه د شوراد لومړنی غونډی له تاریخ نه په دیر شو ورځو کښی دننه دننه شوری ته وړاندې شی او که شورائی ونه منی نو بیا ا تبار نه لری.

پنځم فصل

لویه جرگه

اته او یو ماده - لویه جرگه د شوری له غړو او ولایاتو د جرگو له مشرانو څخه جوړیږی.

درجالت انحلال شوری اعضای آن حیثیت خود را به
صفت اعضای لویه جرگه تادایر شدن شوری جدید
حفظ میکنند .

ماده هشتاد و نهم- بارعایت احکام مواد نهم ، بیست و یکم و بیست و دوم
لویه جرگه توسط فرمان پادشاه دایر میشود .

ماده هشتادم- در هنگام دایر بودن لویه جرگه حکم ماده پنجاه و یکم
در مورد اعضای آن تطبیق میگردد .

ماده هشتاد و یکم- مباحثه لویه جرگه علنی میباشد مگر اینکه حکومت
یا بیست نفر از اعضاء سری بودن آنرا درخواست نماید
ولویه جرگه این درخواست را بپذیرد .

ماده هشتاد و دوم- رئیس و لسی جرگه و درغیاب او رئیس مشرانو
جرگه از جلسات لویه جرگه ریاست میکند .

لویه جرگه در اولین جلسه يك نفر از بین اعضای
خود بحیث منشی انتخاب میکند .

ماده هشتاد و سوم- جز در موارد یک حکم آن صریحاً در این قانون
اساسی ذکر گردیده تصمیم لویه جرگه یا کثریست آرای
اعضای حاضر اتخاذ میگردد .

بارعایت احکام این قانون اساسی ، طرز العمل لویه جرگه
توسط قانون تنظیم میشود .

ماده هشتاد و چهارم- لویه جرگه دارای صلاحیت هائی میباشد که
درین قانون اساسی تعیین گردیده است .

فصل ششم

حکومت

ماده هشتاد و پنجم- حکومت افغانستان حکومت له صدر اعظم او وزیرانو
و وزراء . صدر اعظم رئیس و وزراء اعضای حکومت میباشدند .
تعداد وزراء و وظائف شان توسط قانون تنظیم میگردد .

ماده هشتاد و ششم- هر شخصیکه بر طبق احکام این قانون اساسی
اهلیت انتخاب شدن را به عضویت و لسی جرگه دارا باشد
میتواند بحیث رئیس یا عضو حکومت تعیین شود .

رئیس حکومت باید افغان تولد شده باشد . رئیس و اعضای

حکومت میتوانند از اعضای شوری یا خارج از آن تعیین شوند .

هر عضو شوری که بحیث رئیس یا عضو حکومت تعیین شود عضویت
خود را در شوری از دست میدهد .

ماده هشتاد و هفتم- صدر اعظم و وزراء نمیتوانند در مدت تصدی
وظیفه به مشاغل دیگر اشتغال ورزند .

ماده هشتاد و هشتم- برای رئیس و اعضای حکومت معاش مناسب
توسط قانون تعیین میگردد .

دشوری دما تید و په حالت کښی دهغی غړی دلویی جرگی
د غړو په توگه خپل حیثیت دنوی شوری تردا ټریدو
پوری ساتی .

نه او یا و مه ماده- دنولسمی ، یو ویشتمی او دوه ویشتمی مادی د حکمونو
درعایت سره لویه جرگه په پاچائی فرمان دا ټریزی .

اتیا و مه ماده- چه لویه جرگه روانه وی په غړوئی دیو پنځوسمی
مادی حکم چلیزی .

یو اتیا و مه ماده- دلویی جرگی مباحثه به ښکاره وی مگر هله نه چه
حکومت یاد جرگی شل تنه غړی وغواړی چه جرگه دی
پټه وی او لویه جرگه دا غوښتنه ومنی .

دوه اتیا و مه ماده- دولسی جرگی مشراود هغه په غیاب کښی د مشرانو
جرگی مشر دلویی جرگی ریاست په غاړه لري .

لویه جرگه په لومړی غونډه کښی د خپلو غړوله منځه
یو کس دمنشی په توگه ټاکی .

دری اتیا و مه ماده- دهغه حالت نه پرته چه په دی اساسی قانون کښی
څرگند یادشوی دی دلویی جرگی فیصله د حاضرو غړو
درایو په اکثریت کیزی .

ددی اساسی قانون د حکمونو درعایت سره دلویی جرگی ټکټ
لار دقانون له خوا ښودل کیزی .

خلور اتیا و مه ماده- لویه جرگه هغه واك اختیار لری چه په دی
اساسی قانون کښی ټاکل شوی دی .

شپږم فصل

حکومت

پنځه اتیا و مه ماده- دافغانستان حکومت له صدر اعظم او وزیرانو
څخه جوړدې . صدر اعظم د حکومت مشر او وزیران ئی
غړی دی .

د وزیرانو شمیر او دهغوی وظیفی په قانون کی ښودل کیزی .
شپږ اتیا و مه ماده- هر هغه څوک چه ددی اساسی قانون د حکمونو
له مخه د ولسی جرگی په غړیتوب باندي د غوره کیدو د پاره
جوگه وی هغه د حکومت د مشر یا غړي په توگه ټاکل کیدې شی .
د حکومت مشر به افغان زیږیدلی وی .

د حکومت مشر او غړي ئی دشوری له غړو او له شوری نه
بهر ټاکل کیدې شی .

دشوري هر غړې چه د حکومت د مشر یا غړي په توگه
و ټاکل شی په شوری کښی خپله چوکی له لاسه ورکوی .
اووه اتیا و مه ماده- صدر اعظم او وزیران دخپلو وظیفو چلو لویه
موده کښی په نورو چارو نه شی بوختیدلی .

اته اتیا و مه ماده- د حکومت د مشر او غړو د پاره مناسب معاش دقانون
له مخه ټاکل کیزی .

نه اټیاومه ماده-- حکومت دهغه چاله خواچه دبا چاله پلوه

د صدر اعظم په توگه موظف شوې وې جوړېزې.
د حکومت غړي او تنگ لاره د صدر اعظم له خوا اوولسی
جرگې ته وړاندې کيږي او جرگه د مباحثې نه پس په
حکومت باندې د باور په باب خپله فیصله کوي.

د باور دراني دور کولو په حال کې د حکومت د مشرانو
غړو د تالکولو په باب باچائي فرمان راوځي. ورپسې صدر اعظم
د خپل حکومت تنگ لاره د مشرانو جرگې ته وړاندې کوي.

نوی یمه ماده-- کله که حکومت د صدر اعظم د مړینې یا استعفا له
کبله په داسې وخت کې له منځه لاړ شي چې شورې ماته وي
نو په باچائي فرمان نوې حکومت جوړېزي.

د نوې تقنیني دورې په لومړي سر کې صدر اعظم
د خپل حکومت تنگ لاره او د حکومت غړي اوولسی جرگې ته
ورپيژني او د باور دراني غوښتنه کوي.

یونوی یمه ماده-- حکومت په دې حالتونو کې له منځه ځي:--

۱/ چې صدر اعظم استعفاء وکړي یا ومړي.

۲/ چې اوولسی جرگه د حکومت نه خپل باور بیرته واخلي

۳/ چې د حکومت په مشر یا د حکومت په اکثر و غړو باندې

ددري نوې یمې مادې د حکم سره سم د ملي خیانت تور پورې شي.

۴/ چې شورې ماته شي.

۵/ چې د شورې تقنیني دوره سرته ورسېزي.

په وروستو دوو حالتونو کې حکومت جوخت د نوې اوولسی

جرگې د لومړي غونډې سره سم له منځه ځي.

د استعفا په صورت کې حکومت هلته له منځه ځي چې باچائي
استعفاء ومني.

چې صدر اعظم ومړي نو د وزیرانو له دلی نه یو وزیر
د باچا په امر د صدر اعظم وظیفه د نوې حکومت تر جوړیدو
پورې په غاړه اخلي. په هغه صورت کې چې حکومت د درې
نوې یمې مادې د حکم سره سم د ملي خیانت په تور له منځه
لاړ شي نو هر څوک چې د باچا له پلوه د صدر اعظم په توگه وټاکل
شي هغه د نوموړې تور په باب داوړی جرگې د فیصلې نه پس
د اوولسی جرگې تر لومړي غونډې پورې د باور دراني حاصلولو نه
مخکې دي د صدر اعظم وظیفې پرغاړې کوي. په نورو
حالتونو کې له منځه تللی حکومت د نوې حکومت تر جوړیدو
پورې خپل کار جارې ساتي.

دوه نوې یمه ماده-- له حکومت نه د باور د بیرته اخیستو رایه باید څرگنده

او سماسمه وې دارایه دهغو حکومتونو په باب چې د دې اساسي قانون

له نافذ کیدو وروسته د لومړیو دوه تقنیني دورو په موده کې
منځ ته راځي درایو دوه ثلثو په اکثریت او دوو پسی حکومتونو په

باب د اوولسی جرگې د غړو درایو په اکثریت صادرېزي.

دري نوې یمه ماده-- که چیرې له دریمې برخې نه د اوولسی جرگې زیات

غړي د ملي خیانت په تور د صدر اعظم یا د حکومت د ټولو یا

زیاتو غړو د محاکمه کیدو غوښتنه وکړي او اوولسی جرگه

دا غوښتنه د دوو برخو غړو درایو په اکثریت ومني نو حکومت

له منځه ځي او لویه جرگه د څیړونکي هیئت د تالکولو د پاره

جوړېزي. که چیرې لوړی جرگې د همیت دراپور له کتنې

ماده هشتادونهم-- حکومت توسط شخصیکه از طرف پادشاه بحیث

صدر اعظم موظف شده تشکیل میگرد.

اعضاء و خط مشی حکومت توسط صدر اعظم به اوولسی جرگه

معرفی میشود و جرگه پس از مباحثه راجع به اعتماد بر حکومت

تصمیم میگیرد. در صورت صدور رأی اعتماد فرمان پادشاهی

راجع به تعیین رئیس و اعضای حکومت صادر میگردد.

سپس صدر اعظم خط مشی حکومت را به مشرانو جرگه

معرفی مینماید.

ماده نودم-- هرگاه حکومت به علت فوت یا استعفاء صدر اعظم در هنگام

انحلال شورای از بین برود حکومت جدید بفرمان پادشاه تعیین

میشود. در آغاز دوره تقنینیه جدید صدر اعظم اعضای حکومت

و خط مشی آنرا به اوولسی جرگه معرفی و رأی اعتماد

مطالبه میکند.

ماده نود و یکم-- حکومت در احوال آتی از بین میرود:

۱/ در حالت استعفاء یا فوت صدر اعظم

۲/ در حالت سلب اعتماد اوولسی جرگه از حکومت.

۳/ در حالت اتهام رئیس یا تمام اعضای حکومت بجرم

خیانت ملی مطابق به حکم ماده نود و سوم.

۴/ در حالت انحلال شورای.

۵/ در حالت ختم دوره تقنینیه.

در دو حالت اخیر حکومت توأم با اولین جلسه لوی جرگه

از بین می رود.

در حالت استعفاء صدر اعظم پس از منظوری استعفاء از طرف

پادشاه حکومت از بین میرود:

در صورت فوت صدر اعظم يك نفر از وزراء بامر پادشاه وظائف

صدر اعظم را تا تشکیل حکومت جدید اجراء میکند.

در صورت تیکه حکومت به علت اتهام بجرم خیانت ملی مطابق

ب حکم ماده نود و سوم از بین برود شخصیکه از طرف پادشاه بحیث

صدر اعظم تعیین میشود میتواند تا اولین جلسه اوولسی جرگه به تعقیب

تصمیم لویه جرگه در مورد اتهام مذکور قبل از حصول رأی اعتماد

وظائف صدر اعظم را اجراء نماید.

در سائر احوال حکومتیکه از بین رفته تا تشکیل حکومت

جدید بوظیفه خود دوام میدهد

ماده نود و دوم-- رأی سلب اعتماد از حکومت باید صریح و مستقیم باشد

این رای در مورد حکومتیکه در خلال دو دوره تقنینی اول به تعقیب

نفاذ این قانون اساسی بوجود می آید به اکثریت دو ثلث آرا و در مورد

حکومت های مابعد به اکثریت آرای اعضای اوولسی جرگه صادر

می گردد.

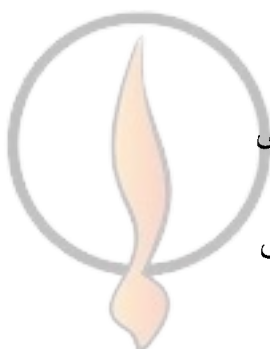
ماده نود و سوم-- هرگاه بیش از يك ثلث اعضای اوولسی جرگه محاکمه

صدر اعظم یا تمام یا اکثر اعضای حکومت را بر اساس اتهام

بجرم خیانت ملی تقاضا نماید اوولسی جرگه این تقاضا را با اکثریت

دو ثلث اعضا تصویب کند حکومت سقوط مینماید و لویه جرگه برای

تعیین هیئت تحقیق دایر میگردد. اگر بعد از مطالعه راپور هیئت

بنیاد اندیشه
تاسیس ۱۳۹۲

وروسته ددوو برخو غړو درایو په اکثریت دمحاکمې اجراء لازمه وگڼله نو د اولسې جرگې یو غړې ته وظیفه ورکوي چه په تورن باندې په ستره محکمه کېنې دعوي سوره کاندې .

دپورتني فقرې حکم په هغه حالت کېنې هم چاېزې چه دملې خیانت تور په یوه یاڅو تنو وزیرانو چه شمیرني دحکومت دغړوله نیمائی څخه زیات نه وي پورې شوې وي ددې تور په نتیجه کېنې دتورن لاس له کاره ویستل کیږي مگر حکومت له منځه نه ځي .

څلورنوي یمه ماده - ددې اساسی قانون او نور قوانینو دحکمونو عملی کول دمحکمو دقطعی پریکړو عملی کول . دعمومي نظم او امن ساتلو دپاره ضروري انتظام کول ، ددولت دمالسې حالت سمون او عامه شته منی ساتل . دخلکوا اجتماعي . ثقافتی او اقتصادي حالت ښه کول دخپلواکي حفاظت . دسیمې له تمامیت څخه دفاع او په بین المللی ټولنه کېنې دافغانستان دملې ښیگر او حیثیت ساتنه دحکومت وظیفه ده

حکومت دخپلو وظیفو دسمون دپاره دقانون پربنیاد مقررات جوړوي . دامقررات بایدچه دهیڅ قانون دعبارت اوروح سره تناقض ونه لري .

پنځه نوي یمه ماده - دوزیرانو ټولنه دحکومت دسیاست لوی لیکي ټاکی او هغه مقررات تصویبوي چه حکومت ئي دجوړولو واک اختیار لري .

صدر اعظم دوزیرانو دټولني مشرتوب کوی دحکومت د فعالیت اداره اولارښودنه کوي او په اجرا اتو کېنې یی یورنگی راولی .

دباچا او شورې سره دحکومت درابطی ساتل هم دصدر اعظم وظیفه ده .

وزیران خپلې وظیفې داداری یو کونو دمشرانو او دحکومت دغړوپه توگه دصدر اعظم دامر اولارښودنی لاندې په هغه چوکات کېنې دننه پرخاي کوي چه دې اساسی قانون او قوانینو ټاکلی دي

شپږنوي یمه ماده - صدر اعظم او وزیران دحکومت دعمومي سیاست له کبله په شریکه او دخپلو ځانگړو وظیفو له بابتنه ځانله اولسې جرگې مسئول دی .

صدر اعظم او وزیران دحکومت دهغو چاروپه باب هم مسئول دی چه دهغو دپاره ددې اساسی قانون دحکمونو مطابق پاچائی فرمان اخلي .

اووم فصل

قضاء

اووه نوی یمه ماده - قضائیه قوه ددولت یو خپلواک رکن دی او خپلې وظیفې دتقنینیه او اجرائیه قووپه لړ کېنې پرخای کوي .

اته نوی یمه ماده - قضائیه قوه دیوې سترې محکمی او نورو محکمونو جوړیزې چه شمار ئي په قانون کېنې ښودل کیږي .

لویه جرگه باکثريت دوثلت اعضاء اجرای محاکمه را لازم بداندیکنفرانز اعضاء اولسې جرگه راموظف مینماید تا علیه متهم در ستره محکمه دعوی اقامه کند .

حکم فقره فوق درحالاتی نیز تطبیق میشود که اتهام خیانت ملی به يك یا چند نفرو زیر که تعدادشان از نصف اعضاء حکومت بیشتر نباشد متوجه گردد . در نتیجه این اتهام متهم از وظیفه سبکدوش میشود ولی حکومت سقوط نمیکند .

ماده نود و چارم - تعميل احکام این قانون اساسی و تمام قوانین ، تعميل فیصله های قطعی محاکم ، اتخاذ تدابیر لازم جهت برقراری نظم و امن عامه ، تنظیم وضع مالی دولت و حفاظت دارائی عامه انکشاف وضع اجتماعی - فرهنگی و اقتصادی مردم ، حفظ استقلال ، دفاع از تمامیت ساحه ، صیانت منافع وحیت افغانستان در جامعه بین المللی وظیفه حکومت میباشد . حکومت برای تنظیم وظائف خود بر اساس قوانین مقررات وضع میکند . این مقررات باید مناقصه نص یا روح هیچ قانون نباشد .

ماده نود و پنجم - مجلس وزراء خطوط اساسی سیاست حکومت را تعیین میکند و مقرراتی را که وضع آن از صلاحیت حکومت میباشد تصویب مینماید .

صدر اعظم از مجلس وزراء ریاست می نماید . فعالیت حکومت را اداره ورهنمونی میکند و در اجراء آن هم آهنگی را تأمین مینماید .

حفظ رابطه حکومت با پادشاه و شوری نیز وظیفه صدر اعظم میباشد .

وزرا وظائف خود را بحیث امین و احد های اداری و بحیث اعضاء حکومت تحت امر و رهنمائی صدر اعظم در داخل حدودیکه این قانون اساسی و قوانین تعیین میکند اجرا مینماید .

ماده نود و ششم - صدر اعظم و وزرا از سیاست عمومی حکومت مشترکاً و از وظائف مشخصه خود منفرداً نزد اولسې جرگه مسئولیت دارند .

صدر اعظم و وزرا از آن اعمال حکومت که در باره آن بر طبق احکام این قانون اساسی فرمان پادشاهی را حاصل میکنند نیز مسئول میباشد .

فصل هفتم

قضاء

ماده نود و هفتم - قوه قضائیه يك رکن مستقل دولت است و وظایف خود را در ردیف قوه تقنینیه و قوه اجرائیه انجام مید هد .

ماده نود و هشتم - قوه قضائیه مرکب است از يك ستره محکمه و محاکم دیگری که تعداد آن توسط قانون تعیین میگردد .

صلاحیت قوه قضائیه شامل رسیدگی به تمام دعاوی ایست که در آن اشخاص حقیقی یا حکمی بشمول دولت به صفت مدعی یا مدعی علیه قرار گرفته و در پیشگاه آن مطابق به احکام قانون اقامه شود.

هیچ قانون نمیتواند در هیچ حالت قضیه یا ساحه ایرا از دائره صلاحیت قوه قضائیه دولت به نحویکه درین فصل تحدید شده خارج بسازد و بمقام دیگری تفویض کند این حکم مانع تشکیل محاکم عسکری نمیکرد ولی ساحه این نوع محاکم بجرایم مربوط باردوی افغانستان منحصر میباشد. تشکیل و صلاحیت محاکم عسکری توسط قانون تنظیم میشود.

ماده نود و نهم - قضات به پیشنهاد قاضی القضاة از طرف پادشاه تعیین میگرددند. هرگاه یک نفر قاضی مرتکب جرمی شود ستره محکمه به حالت قاضی رسیدگی کرده بعد از استماع دفاع او پیشنهاد عزلش را به پادشاه تقدیم کرده میتواند در صورتیکه پیشنهاد مذکور از طرف پادشاه تائید گردد قاضی از وظیفه عزل میشود. تبدیل - ترفیع - مواخذه و پیشنهاد تقاعد قضات مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه میباشد.

برای قضات معاش مناسب توسط قانون تعیین میگردد. قضات نمی توانند در مدت تصدی وظیفه به مشاغل دیگری اشتغال ورزند.

بنیاد اندیشه صدم - در محاکم افغانستان محاکمه بصورت علنی اجراء میشود و هر کس حق حضور را در آن مطابق به احکام قانون دارد. محکمه میتواند در حالت استثنائی که در قانون تصریح گردیده باشد جلسات سری دائر کنند. ولی اعلام حکم باید بهر حال علناً صورت بگیرد.

محاکم مکلفند اسباب حکمی را که صادر میکنند در فیصله خود ذکر نمایند.

ماده یکصد و یکم - تمام فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است مگر در حالت حکم بمړه شخص که تعمیل حکم محکمه مشروط به توشیح پادشاه میباشد.

ماده یکصد و دوم - محاکم در قضا یا ی مورد رسیدگی خود احکام این قانون اساسی و قوانین دولت را تطبیق میکنند. هرگاه برای قضیه ای از قضا یا ی مورد رسیدگی در قانون اساسی و قوانین دولت حکمی موجود نباشد محاکم به پیروی از اساسات کلی فقه حنفی شریعت اسلام در داخل حدودیکه این قانون اساسی وضع نموده در چنین احوال حکمی صادر میکنند که در نظرشان عدالت را به بهترین صورت ممکن تأمین نماید.

د قضائیه قوی به واک اختیار کنشی به هغه د غوروسی پرته ده چه پکنی حقیقی یا حکمی اشخاص - که هغه هم دولت وی د مدعی یا مدعی علیه حیثیت لري او د قضاء په وړاندی د قانون د حکمونو سره سم دا نری شی. هیچ قانون په هیچ حالت کنشی دانه شی کولی چه یوه قضیه یا یوه ساحه د دولت د قضائی قوی د واک اختیار له کرښی څخه په هغه ډول چه په دی فصل کنشی ئی بریدونه معلوم شوی و باسی او بل مقام ته ئی وسپاري.

د احکام د عسکری محکمو د جوړیدو مخه نه نیسی. خود د محکمی به یوازی د هغو جرمونو د پاره وی چه د افغانستان له اردو سره اړه لري د عسکری محکمو تشکیل او واک اختیار په قانون کنشی بنودل کیږي. نه نوی یمه ماده - قاضیان د قاضی القضاة په پیشنهاد د باچاته له خوا تیا کلي کیږي.

که چیری یو قاضی یو جرم وکړی نو ستره محکمه دده په حال غور کوی او دده د دفاع له اوریدو نه پس باچاته دده د عزل پیشنهاد وړاندی کولی شی.

هر کله چه د باچا له خوا د دغه پیشنهاد ملا تر وشی نو قاضی دخپلی وظیفی نه معزول کیږي. د قاضیانو بد اول، او چلول پوښتیدل او د تقاعد پیشنهادی د قانون د حکمونو سره سم دستری محکمی په واک اختیار کنشی دی.

د قاضیانو د پاره د قانون له پلوه مناسب معاش تیا کلي کیږي. قاضیان نه شی کولی چه دخپلو وظیفو په وخت کنشی په نورو چارو بوخت شی.

سلمه ماده - د افغانستان په محکمو کنشی محاکمه په ښکاره ډول کیږي او د قانون د حکمونو سره سم هر څوک دور تلو حق لري. محکمه کولی شی چه په هغو گونو حالاتو کنشی چه قانون بنودلی دی پتی غونډی وکړی خود حکم او رول به هرو مرو ښکاره وی.

محکمی مکافی دي چه دخپل ورکړی حکم سره یوځای به په فیصله کنشی د حکم سببونه هم څرگندوی. یوسل و یوه ماده - د محکمو د تولو و قطعې پریکړو عملی کول واجب دی خود چا د هر گډ د حکم په حالت کنشی د تعمیل د پاره د باچا ښکوال شرط دی.

یوسل و دوهمه ماده - محکمی چه په کومو پېښو باندی غوروسی کوی په هغو کنشی ددی اساسی قانون او د دولت د قوانینو حکمو نه پرځای کوی که د غوروسی لاندی پېښو دیو پېښی په باب په اساسی قانون او د دولت په قوانینو کنشی کوم حکم نه وی نو محکمی د اسلامی شریعت د حنفی مذهب د کلی اساسونو له مخه په هغه چوکاټ کنشی دننه چه دی اساسی قانون بنودلی دی په دغه باب یو داسی حکم را باسی چه ددوی په نظر کنشی څومره چه ممکنه وی عدالت تر توالو په ښه توگه لاس ته راوړی.

یوسل دریمه ماده - د جرمنو نوڅیرنه د قانون د حکمونو سره سم د مدعی العموم له خوا چه د دولت په اجرائیه قوه پوری تړلی دي کيږي.

یوسل څلورمه ماده - ددي اساسی قانون د حکمونو د رعایت سره هغه قاعدی چه د محکمو د اجرائیو او تشکیلاتو او د قاضیانو له چارو سره اړه لري د قانون له پلوه سمیږي. ددی قوانینو لوی هدف ددی چه په قضائی مراجعو تشکیلاتو، والک اختیار او د محاکمې د عمل په لارو کښی یووالی راشی.

یوسل وینځمه ماده - ستره محکمه له نه وغړو جوړیږي چه ټول د باچا له پلوه ټاکل کيږي.

باچا دستری محکمی غړی د داسی خلکو له منځه غوره کوی چه دغه صفتونه ولري:

۱- د عمر پنځه دیرش کاله ئی پوره کړی وی.

۲- د شپږ څلوېښتمی مادی په حکم برابر دشوری په غړیتوب باندي د غوره کیدو جوگه وي.

۳- د حقوقو په علم - د حقوقو په ملی هدفونو او د افغانستان په حقوقی نظام باندي په پوره اندازه پوه وی.

باچا دستری محکمی یو غړی چه عمر ئی له څلوېښتو کم او له شپږتوزیات نه وی د قاضی القضاات په حیث ټاکي باچا کولی شی چه د قاضی القضاات او دستری محکمی د غړو په مقرری باندي د مقرری له وخته هر لس کاله پس نوی نظرو کړی - ددی حکم او دیو شلوشپږمی مادی د حکم نه پرته په بل هیڅ ډول قاضی القضاات او دستری محکمی غړی له خپلو وظیفو نه ویستل کیدلی نه شی.

دهغه حالت نه غیر چه په یوسل وینځمه ماده کښی بیان شوي دي قاضی القضاات او دستری محکمی غړی د خدمت د دورې له ختمیدو نه وروسته تر عمره پوري خدمت د دوری له ټولو مالی بشپړونه فائده اخلي.

د خدمت د دورې له ختمیدو نه وروسته قاضی القضاات او دستری محکمی غړي د حکومت مشر ټوب یا غړیتوب او د دولت ماموریت نه شی کولای.

قاضی القضاات او دستری محکمی غړي نه شی کولای چه د وظیفی د چارو په موده کښی یا تر هغې وروسته په سیاسی گوندونو کښی گډون وکړي.

یوسل وینځمه ماده - که چري دا ولسی جرگي له دریمی برخي نه زیات غړي د وظیفی له اجرانه دراپور ته شوي جرم په تور د قاضی القضاات یا دستری محکمی دیوه یا څو تنو غړو د محاکمې غوښتنه وکړی او جرگه د دوو برخو غړو درایوپه اکثریت دا غوښتنه ومنی نو د تورن لاس له کاره ویستل کيږي او د څیړونکی ډلگي د ټاکلو د پاره لویه جرگه جوړیږي - که چيري لویه جرگه د ډلگي دراپور له کتنی وروسته د دوو برخو غړو درایوپه اکثریت د تورن محاکمه لازمه وبلای نویو غړي په تورن باندي د دعوی سوړولو او د اتونویوه ډلگي

مادی یکصد و سوم - تحقیق جرایم از طرف مدعی العموم که جزء قوه اجرائیه دولت است مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

ماده یکصد و چهارم - بارعایت احکام این قانون اساسی قواعد مربوط به تشکیلات، و اجرائیات محاکم و امور مربوط به قضات توسط قانون تنظیم میگردد. هدف عمده این قوانین توحید مرافق قضائی و توحید تشکیلات، صلاحیت و طرز العمل محاکمه میباشد.

ماده یکصد و پنجم - ستره محکمه مرکبست از نه عضو که از طرف پادشاه تعیین میشود.

پادشاه اعضای ستره محکمه را از بین اشخاص تعیین میکند که دارای اوصاف ذیل باشند:

۱- سی و پنج سالگی را تکمیل کرده باشد.

۲- اهلیت انتخاب شدن بعصویت شوری را مطابق به حکم ماده چهل و ششم داشته باشد.

۳- از علم حقوق - اهداف ملی - حقوق و نظام حقوقی افغانستان آگاهی کافی داشته باشد.

پادشاه یک نفر از جمله اعضای ستره محکمه را که سن آن از چهل کمتر و از شصت زیاده تر نباشد به حیث قاضی القضاات تعیین می نماید.

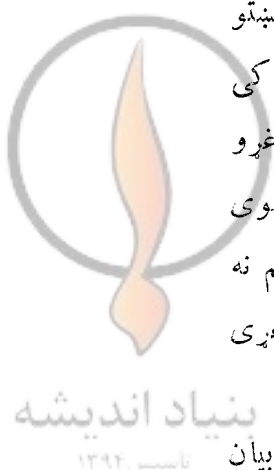
پادشاه میتواند بر تعیین قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه بعد از مرور هر ده سال از تاریخ تعیین شان بوظایف مذکور تجدید نظر بنماید. بارعایت این حکم و حکم ماده یکصد و ششم قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه به هیچ وسیله دیگر از وظیفه شان برطرف نمیشوند.

با استثنای حالت مندرج ماده یکصد و ششم قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه بعد از ختم دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از تمام امتیازات مالی دوره خدمت شان مستفید میشوند.

قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه نمیتوانند بعد از ختم دوره خدمت شان رئیس یا اعضای حکومت، عضو شوری یا مامور دولت باشند.

قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه نمیتوانند در مدت تصدی وظیفه و بعد از آن در احزاب سیاسی شمولیت ورزند.

ماده یکصد و ششم هرگاه بیش از یک ثلث اعضای ولسی جرگه محاکمه قاضی القضاات یا یک یا چند عضو ستره محکمه را بر اساس اتهام بجرم ناشی از اجرای وظیفه تقاضا نماید و جرگه مذکور این تقاضا را با کثريت دو ثلث اعضاء تصویب کند متهم از وظیفه سبکدوش میشود و لویه جرگه برای تعیین هیئت تحقیق دائر میگردد. هرگاه لویه جرگه بعد از مطالعه راپور هیئت با کثريت دو ثلث اعضاء محاکمه متهم را لازم بداند از بین اعضا یک نفر را جهت اقامه دعوی و هیئت را مرکب از هشت نفر برای اجرای محاکمه تعیین میکند.

رسمی جریده

این هیئت تحت ریاست رئیس مشرانو جرگه متهم را مطابق به طرر العمل محاکمه جزائی که در ستره محکمه تطبیق میگردد محاکمه می نماید و در صورتیکه جرم متهم ثابت شود او را از وظیفه عزل کرده به جزاء محکوم میسازد.

ماده یکصد و هفتم ستره محکمه مرجع نهایی قضائی افغانستان است. ستره محکمه تشکیلات و اجراءات محاکم و امور قضائی دولت را مطابق به احکام این قانون اساسی و قوانین تنظیم مینماید. ستره محکمه تدابیر لازم را جهت تنظیم امور اداری محاکم اتخاذ میکند.

بودجه قوه قضائیه از طرف قاضی القضاات بمشوره حکومت ترتیب گردیده بعد از موافقه ستره محکمه بحیث یک جزء بودجه دولت توسط حکومت به شوری تقدیم میشود. تطبیق بودجه قوه قضائیه از صلاحیت ستره محکمه میباشد در مورد مامورین و سائر کارکنان اداری قوه قضائیه احکام قوانین مربوط به مامورین و سائر کارکنان اداری دولت نافذ میباشد. ولی تعیین - ترفیع - عزل - مواخذه و تقاعد شان توسط ستره محکمه بر وفق قانون صورت میگیرد.

فصل هشتم

اداره

ماده یکصد و هشتم - اداره افغانستان بر اصل مرکزیت مطابق به احکام این فصل استوار است.

اداره مرکزی بموجب قانون یک عده واحدهای اداری منقسم میگردد که در راس هر کدام آن یک نفر وزیر قرار دارد. واحدها اداره محلی ولایت است. تعداد، ساحه اجزا و تشکیلات ولایت توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده یکصد و نهم - در هر ولایت یک ولایت جرگه تشکیل میشود. اعضای ولایت جرگه توسط انتخابات آزاد - عمومی - مستقیم و سری از طرف ساکنین ولایت انتخاب میگردد. ولایت جرگه یک نفر از اعضای خود را بحیث رئیس انتخاب مینماید.

ولایت جرگه در تامين اهداف انكشافی دولت بنحویکه در قوانین تصریح میگردد سهم میگیرد. همچنین این جرگه برای بهبود امور و انكشاف اوضاع عمومی ولایت به حکومت ولایت مشوره میدهد.

ولایت جرگه وظائف خود را به همکاری حکومت ولایت اجرا مینماید.

برای اعضای ولایت جرگه معاش مناسب توسط قانون تعیین میگردد.

دمحا کمی دچلو لودپاره تاکی - دادلگی دشرانو جرگی دشر په مشرتوب دهغی جزائی محاکم - دتک لاری سره سم تورن محاکمه کوي چه په ستره محکمه کښی پري عمل کيږي او که چيري په تورن باندي جرم ثابت شي نو دی دوظیفی نه معزولوی اوسزا ورکوي.

یوسل و اوومه ماده - ستره محکمه دافغانستان نهائی قضائی مرجع ده. ستره محکمه ددې اساسی قانون او قوانینو دحکمونو سره سم دمحکمو اجراءات او تشکیلات او ددولت قضائې چارې سموي - ستره محکمه دمحکمو ادارې چارو دسمون دپاره ضروري لارې چارې برابروي.

د قضائی قوې بودجه دقاضی القضاات له خوا دحکومت په سلاجوریزې اودستري محکمی له منلو وروسته ددولت دبودجی دیوې برخې په څیر دحکومت په لاس شوري ته وړاندي کيږي.

دقضائی قوې دبودجی دلکولو واک اختیار دستري محکمی په لاس کښی دي.

دقضائی قوې دمامورینو او تلولو ادارې کار کوونکو په باب د دولت د مامورینو او تلولو ادارې کار کوونکو د قوانینو دحکمونو نه نافذ دی خوددوی تهاکل - اوچتول - عزل - پوښتیدل او تقاعد ورکول دقانون سره سم دستري محکمی له پلوه کيږي.

اتم فصل

اداره

یوسل و اتمه ماده - دافغانستان اداره ددې فصل دحکمونو سره سم دمرکزیت په اساس ولاړه ده. مرکزی اداره دقانون له مخې په یوشمیر ادارې - یو کونو - باندي ویشله کيږي چه د هر یوه مشري دیو وزیر په لاس کښی ده.

دسیمه ایزې ادارې یو ولایت دي - دولا یو نوشمیر سیمه، برخی او تشکیلات دقانون له مخه ښودل کيږي.

یوسل ونهمه ماده - په هر ولایت کښی یوه د ولایت جرگه جوړيږي دولایت دجرگی غړي د آزاد و او عامو سمسو او پتو انتخاباتو له لاري دولایت دخلکو له خوا غوره کيږي.

دولایت جرگه دخپلو غړو له منځه یوتن دشر په توگه غوره کوي.

دولایت جرگه لکه چه په قانون کښی ښودل کيږي ددولت دانكشافی هدفونو په پوره کولو کښی برخه اخلي او هم دا جرگه دولایت دچارو دښه کیدو او دولایت دعمرمی اوضا عود انكشاف دپاره دولایت حکومت ته سلاور کوي. دولایت جرگه خپلی وظیفی دولایت د حکومت په ملکرتیا سرته رسوي.

دولایت جرگی دغړو لپاره دقانون له پلوه مناسب معاش تهاکل کيږي.

بنیاد اندیشه
تاسیس ۱۳۹۳

یوسل ولسمه ماده- د سیمه ایزې ادارې د سمون دپاره داسې قوانین جوړېږي چې په هغو کې د دې فصل د حکمونو رعایت کېږي ددې قوانینو په مقصدونو کې یو د اېم دی چې د اقسام جرګې تر کلیو پورې وغځېږي او په سیمه ایزه اداره کېږي ددې دورځ په ورځ زیاتیدونکي ګډون مطلب پوره شی .

یوسل و یو ولسمه ماده- د ښاري چارو د ادارې دپاره ښاروالۍ جوړېږي د ښاروالیو ټولنې د آزادو- عا- مو- پتو او سماسو انتخاباتو له لارې جوړېږي .

ددې فصل د حکمونو د رعایت سره په ښاروالۍ پورې تړلې چارې د قانون له پلوه سمېږي .

یوسل و د ولسمه ماده- ادارې وظيفې د ادارې مامورینو او نورو کارکوو نکو په لاس پرځای کېږي

د مامورینو او نورو ادارې کارکوو نکو دپاره د قانون له مخه مناسب معاش تیا کل کېږي .

د مامورینو او نورو ادارې کارکوو نکو حقونه او وظيفې په قانون کې ښودل کېږي .

نهم فصل

د اضطرار حالت

یوسل و د یار ولسمه ماده- که چیرې د جنگ د خطر د سختې الې کولې یا بل د غسې حالت له کبله چې د مملکت ته خطر راپورته کړي اود خپلواک او ملي ژوند ساتنه په هغه لارچه دې اساسي قانون ښودلې ده ناممکنه شی نو د باچا له خوا د اضطرار حالت اعلامېږي

که دا اضطرار حالت له درې میاشتو نه اوږد شي نو د هغه د چارې ساتلو د پاره د لویې جرګې مننه شرط ده .

یوسل و د ولسمه ماده- د اضطرار په حالت کې باچا اختیار لري چې د شوري ټول یا ځینې واکونه د حکومت په لاس کېږي ورکړي .

یوسل و پنځلسمه ماده- د اضطرار په حالت کې حکومت کولی شي چې د سترې محکمې د موافقې اخستلو نه وروسته د اساسي قانون د لاندنيو حکمونو چلند د تقنیني فرمانونو له مخه یا وځنډوي او یا پرې قیدونه ولکوي :

- ۱- د اتو یشتې مادې د لومړۍ فقرې حکم .
- ۲- د نهه ویشتمې مادې د دریمې فقرې حکم .
- ۳- د دیرشمې مادې د دویمې فقرې حکم .
- ۴- د دوه دیرشمې مادې د لومړۍ فقرې حکم .
- ۵- د درې دیرشمې مادې د لومړۍ فقرې حکم .

یوسل و شپاړسمه ماده- د اضطرار په حالت کې باچا پایتخت د کابل د ښار نه بل ځای ته موقتاً لیزدولی شي .

یوسل او ولسمه ماده- که چیرې دولسي جرګې تقنیني دوره یا د مشرانو جرګې د ځینو غړو خدمت دوره د اضطرار د حالت په موده کې ختمه شي باچا کولی شي چې نوی

ماده یکصد و دهم- برای تنظیم امور مربوط به اداره محلی قوانین وضع میگردد که در آن اصول مندرج این فصل رعایت میشود .

از جمله اهداف این قوانین تعمیم جرگه ها تا درجه قری و تأمین اشتراك روزافزون آن در اداره محلی میباشد .

ماده یکصد و یازدهم- برای اداره امور شهری ښاروالی ها تشکیل میشود . مجالس ښاروالی از طریق انتخابات آزاد عمومی مستقیم و سری تاسیس میگردد . با رعایت احکام این فصل امور مربوط به ښاروالی ها توسط قانون تنظیم میگردد .

ماده یکصد و دوازدهم- وظائف اداره توسط مامورین و سایر کارکنان اداره اجرا میشود .

برای مامورین و سائر کارکنان اداره معاش مناسب توسط قانون تعیین میگردد .

حقوق و وظائف مامورین و سائر کارکنان اداره توسط قانون تنظیم میشود .

فصل نهم

حالت اضطرار

ماده یکصد و سیزدهم- هرگاه بعلت حرب، خطر حرب، اغتشاش و خیم یا حالت مماثلې که مملکت را با خطر مواجهه سازد حفظ استقلال و حیات ملی از مجری ایکه در قانون اساسی تعیین شده نامکن گردد در حالت اضطرار از طرف پادشاه اعلان میشود .

هرگاه حالت اضطرار بیش از سه ماه دوام نماید برای تمدید آن موافقت لویه جرگه شرط است .

ماده یکصد و چاردهم- در حالت اضطرار پادشاه میتواند تمام یا بعضی صلاحیت های شوری را بحکومت انتقال دهد .

ماده یکصد و پانزدهم- در حالت اضطرار حکومت میتواند بعد از موافقه ستره محکمه تنفیذ احکام ذیل این قانون اساسی را توسط فرامین تقنینی معطل سازد یا بران قیودی وضع نماید :

- ۱/ حکم فقره اول ماده بیست و هشتم
- ۲/ حکم فقره سوم ماده بیست و نهم
- ۳/ حکم فقره دوم ماده سیم
- ۴/ حکم فقره اول ماده سی و دوم
- ۵/ حکم فقره اول ماده سی و سوم

ماده یکصد و شانزدهم- در حالت اضطرار پادشاه میتواند پایتخت را به محل دیگری غیر از شهر کابل موقتاً انتقال دهد .

ماده یکصد و هفدهم- هرگاه دوره تقنینیه اولسي جرگه یاد وره خدمت يك قسمت از اعضای مشرانو جرگه در اثناي حالت اضطرار ختم شود پادشاه میتواند اجرای انتخابات جدید را ملتوی

انتخابات و خنډوی اوډا و لسی جرگی تقنینی دوره یا
دمشرانو جرگی دنوموړو غړو خدمت دوره د اضطرار
حالت تر پایه اوږده کاندې نوي انتخابات د اضطرار
د حالت په ختم پسې سملاسي اجراء کيږي .

یوسل و اتلسمه ماده - د اضطرار په حالت کېنې اساسي قانون نه
تعديلېږي .

یوسل و نولسمه ماده - د اضطرار د حالت له ختمیدو سره جوخت ټول
هغه اقدامات چه دیوسل و پنځلسمې مادې له مخه شوي وي
له اعتباره پرېوځي . هغه اقدامات چه دیوسل و څوارلسمې
مادې له مخه شوي وي د اضطرار د حالت له ختمیدو
وروسته دشوري د لومړي غونډې له نيتي نه په يوه مياشت
کښې دننه دننه شوري ته وړاندې کيږي او که چيري
شوري هغه ونه مني نو له اعتباره غورځيږي .

که چيري د اضطرار په حالت کېنې داسې يو حکومت
جوړ شوي وي چه دیوسل و څوارلسمې مادې له مخه يي
دا و لسی جرگی د باور رایه نه وي اخیستی نو د اضطرار
د حالت په ختمیدو پسې سملاسي په حکومت باندې د باور
درائي موضوع په ولسي جرگه کېنې د بحث لاندې راځي
او فيصله ورباندې کيږي

لسم فصل تعديل

یوسل و شلمه ماده - د دې اساسي قانون د حکمونو سره سم د اسلام
د پیروي اصل او د مشروطه باچائي اساس او په اتمه ماده
کښې راغلي ارزښتونه تعديل کيدلي نه شي .

د اساسي قانون نوري برخي دوزيرا نود ټولنې يا
د ولسي جرگی يا مشرانو جرگی د دريمي برخي غړو په
پیشنهاد د دې فصل د حکمو سره سم تعديل کيدی شي .

یوسل و یوویشتمه ماده - د تعديل پیشنهاد لویه جرگه گوري او که
چيري د لویي جرگی د غړو اکثریت د تعديل ضرورت ومنی
نو د خپلو غړو له منځه يوه ډلگۍ د تعديل د طرحي تيارولو
دپاره ټاکي - د ادلگۍ دوزيرانو د ټولنې او سترې محکمې
په سلا طرح جوړوي او لویي جرگی ته ئې وړاندې کوي .
که چيري لویه جرگه د غړو په اکثریت د تعديل طرح ومنی
نو طرح باچا ته وړاندې کيږي - باچا شوري ما توي
د تعديل د طرحي نه ټول ولس خبروي او د نويو انتخاباتو
تاريخ اعلانوي - دشوري له ماتیدو نه وروسته د څلورو مياشتو
په موده کېنې دننه دننه نوي انتخابات کيږي .

یوسل و دوه ویشتمه ماده - دشوري په پرانستلو او د حکومت
جوړیدو پسې سم باچا لویه جرگه راغواړي - لویه جرگه
د تعديل طرح کوي او متن يي مني او يا ئې نه مني
د لويي جرگی تصویب په دې باب د غړو د دوو برخو په اکثریت
کيږي او د باچا په ښکولو نافذ کيږي .

بگذارد و دوره تقنینیه ولسي جرگه یا دوره خدمت اعضاء
مذکور مشرانو جرگه را تا ختم حالت اضطرار تمدید دهد .
بعد از ختم حالت اضطرار بلافاصله انتخابات اجراء میگردد .

ماده یکصد و هژدهم - در حالت اضطرار قانون اساسی تعدیل
نمیشود .

ماده یکصد و نهم - در ختم حالت اضطرار اقداماتیکه بر اساس
ماده یکصد و پانزدهم بعمل آمده بلافاصله از اعتبار ساقط میشود .

اقداماتیکه بر اساس حکم ماده یکصد و چاردهم از طرف
حکومت بعمل آمده در مدت یکماه از تاریخ دائر شدن نخستین
جلسه شوری بعد از ختم حالت اضطرار به شوری ارائه
میشود و در صورتیکه شوری آنرا رد کند از اعتبار ساقط میگردد .

هرگاه در حالت اضطرار حکومتی تشکیل شده باشد که
در اثر تطبیق ماده یکصد و چاردهم رای اعتماد و لسی جرگه
را حاصل نکرده باشد موضوع رای اعتماد بر حکومت بلافاصله
بعد از ختم حالت اضطرار در ولسي جرگه مورد مباحثه قرار
گرفته راجع به آن تصمیم اتخاذ میشود .

فصل دهم تعديل

ماده یکصد و بیستم - اصل پیروی از اساسات اسلام - اساس پادشاهی
مشروطه مطابق به احکام این قانون اساسی و ارزش های
مندرج ماده هشتم تعديل نمیشود .

تعديل دیگر محتویات قانون اساسی به پیشنهاد مجلس
وزراء یا يك ثلث از اعضاء ولسي جرگه یا مشرانو جرگه
مطابق به احکام این فصل صورت میگیرد .

ماده یکصد و بیست و یکم - پیشنهاد تعديل را لویه جرگه مطالعه میکند
و در صورتیکه اکثریت اعضاء آن ضرورت تعديل را تصویب
کندهیئتئ از بین اعضاء جهت تهیه طرح تعديل تعیین مینماید
این هیئت طرح تعديل را به مشوره مجلس وزراء و ستره
محکمه تهیه نموده به لویه جرگه تقدیم میکند .

هرگاه لویه جرگه با اکثریت اعضاء طرح تعديل را
تصویب کند طرح به پادشاه تقدیم میشود پادشاه شوری را
منحل ساخته طرح تعديل را با اطلاع عامه میرساند و تاریخ انتخابات
مجدد را اعلام میکند . انتخابات مجدد در خلال چار ماه
از تاریخ انحلال شوری انجام می یابد .

ماده یکصد و بیست و دوم - به تعقیب افتتاح شوري و تشکیل حکومت
پادشاه لویه جرگه را دائر میکند . لویه جرگه طرح تعديل را
مطالعه کرده متن آنرا قبول یا رد مینماید . تصویب لویه جرگه
درین مورد به اکثریت دو ثلث اعضاء اتخاذ میشود و بعد از
توشیح پادشاه نافذ میگردد .

بنیاد اندیشه
تاسیس ۱۳۹۲

انتقالی حکمو نه

یوسل و درویشتمه ماده - ددی فصل دمحتو یا توله رعایت سره - ددی اساسی قانون حکمو نه له هغه تاریخ نه نافذ کیزی چه دباچا

له پلوه ښکوللی او اعلام شی .

یوسل او څلیر ویشتمه ماده - دباچا له پلوه ددی اساسی قانون

دا اعلامید و نه وروسته دملی شوری او دایا نوم مجلسو نه په نکیدلی

کښل کیزی .

یوسل و پنځه ویشتمه ماده - نوې شوری د ۱۳۴۴ هجری شمسی کال

د میزان په دوه ویشتمه ورځ پرانستله کیزی .

ددی اساسی قانون دا اعلامید او د نوې شوری

دپرانستلو ترمنځ موده دا انتقال دوره کښل کیزی .

دا انتقال په دوره کښی د شوری وال اختیار حکومت ته

سپارل کیزی .

هغه تقنینی فرمانونه چه دا انتقال په دوره کښی ددی فصل

په حکمو تو برابر او ځی دا ووه او یا یمی مادی د حکم سره سم

شوری ته ښودل کیزی .

که چیری دا انتقالی دوری په موده کښی یو داسی

حالت پیدا شی چه ددی اساسی قانون د حکمو نه سره سم

دلویی جرگی د ائیریدل غواری نو د شوری او اعیان نور نکشوی

مجلسو نه رابلل کیزی او دا ته او یا یمی مادی سره سم لویه جرگه

جوړیژی . څرنگه چه د نوموړی حالت دراپیدا کید و په وخت کښی

لا د ولایاتو جرگی نه دې جوړی شوی نو ځکه لویه جرگه بی

د ولایاتو د جرگو له مشرانو څخه جوړیژی .

یوسل و شپږ ویشتمه ماده - په انتقالی دوره کښی د حکومت په وظایفو

کښی دا چاری شاملی دی :

۱/ چه دا انتخاباتو - اساسی تشکیلاتو - مطبوعاتو او

د قضائی وال اختیار او تشکیلاتو په باب تقنینی فرمانونه جوړ او

د ښکولو د پارهنی باچا ته وړاندی کړی .

۲/ چه د سیاسی کوندونو او ولایتی جرگو د قوانینو مسودی

تیاری او هغه شوری ته وړاندی کړی چه دا انتقالی دوری

نه وروسته جوړیژی .

۳/ چه ددی اساسی قانون د حکمو نو د عملی کولو دپاره

ضروری اقدامات وکړی .

یوسل و اووه ویشتمه ماده - ستره محکمه د ۱۳۴۶ هجری شمسی

کول دمیزان په دوه ویشتمه نیټه جوړیژی .

که چیری دا انتقالی دوری په موده کښی ددی اساسی قانون

د پخلسمی - اوولسمی - یو ویشتمی - دوه ویشتمی او

یوسل و پنځلسمی مادی د عملی کولو ضرورت پینس شی نو ددغو مادو

حکمو نه د ستری محکمی یا قاضی القضاات د کډون نه پرته عملی کیزی .

ددی اساسی قانون د نافذ کید او د ستری محکمی د جوړیدو

ترمنځ موده کښی باچا صلاحیت لری د ستری محکمی د وظایفو

دا جراء د تاءمین لپاره ضروری تدبیرونه برابر کړی .

یوسل و اته ویشتمه ماده - ټول هغه قوانین چه ددی اساسی قانون

د نافذ کیدونه مخکې منځ ته راوتلی دی په دی شرط نافذ کښل کیزی

چه ددی اساسی قانون له حکمو نو سره تناقض و نه لری او نویو قوانینو

لغو کړی نه وی .

فصل یازدهم
احکام انتقالی

ماده یکصد و بیست و سوم - بارعایت محتویات این فصل ، احکام این قانون

اساسی از تاریخ توشیح و اعلام از طرف پادشاه نافذ

میگردد .

ماده یکصد و بیست و چهارم - بعد از آنکه پادشاه این قانون اساسی را

اعلام نماید مجلسین شوری ملی و اعیان منحل شناخته میشوند .

ماده یکصد و بیست و پنجم - شوری جدید روز بیست و دوم میزان ۱۳۴۴

هجری شمسی افتتاح میگردد .

مدت بین تاریخ اعلام این قانون اساسی و افتتاح شوری

جدید دوره انتقال شمرده میشود .

در دوره انتقال صلاحیت شوری به حکومت تفویض میگردد .

فرامین تقنینی ایکه در خلال دوره انتقال بروفق احکام

این فصل صادر میگردد مطابقت به احکام ماده هفتاد و هفتم

به شوری ارائه میشود .

اگر در اثنای دوره انتقال یکی از حالاتی ظهور نماید

که بر طبق احکام این قانون اساسی وجود لویه جرگه را ایجاب

میکند مجلسین منحل شده شوری ملی و اعیان دعوت گردیده

لویه جرگه بر طبق ماده هفتاد و هشتم دایر میشود

چون در مرقع ظهور یکی از حالات مذکور هنوز جرگه

های ولایات بوجود نیامده لویه جرگه بدون وجود روسای

جرگه های ولایات تشکیل میگردد .

ماده یکصد و بیست و ششم - در دوره انتقال از جماعه و ظائف

حکومت است که :

۱- فرامین تقنینی مربوط به انتخابات تشکیلات ، اساسی ،

مطبوعات و تشکیلات و صلاحیت قضائی را ترتیب نموده

به پادشاه جهت توشیح تقدیم کند .

۲- مسوده قوانین مربوط به احزاب سیاسی و جرگه های

ولایات را تهیه نموده به شوری ایکه بعد از ختم دوره انتقال

دائر میگردد ، تقدیم کند .

۳- تدابیر لازم را جهت آماده ساختن زمینه برای

تطبیق احکام این قانون اساسی اتخاذ نماید .

ماده یکصد و بیست و هفتم - ستره محکمه روز بیست و دوم میزان ۱۳۴۶

هجری شمسی تشکیل میگردد .

هرگاه در اثنای دوره انتقالی به تطبیق مواد پانزدهم -

هفدهم - نهم - بیست و یکم - بیست و دوم و یکصد و پانزدهم

این قانون اساسی ضرورت بیفتد - احکام مواد مذکور بدون

شمول ستره محکمه یا قاضی القضاات تطبیق میگردد .

در مدت بین تاریخ نفاذ این قانون اساسی و تشکیل ستره

محکمه پادشاه صلاحیت دارد بمنظور تأمین اجرای وظائف

ستره محکمه تدابیر لازم اتخاذ نماید .

ماده یکصد و بیست و هشتم - قوانینیکه قبل از تاریخ نفاذ این قانون

اساسی صادر گردیده به شرطی نافذ شمرده میشود که مناقض

احکام این قانون اساسی نبوده و قوانین جدید آنرا لغاء

نکرده باشد . (دپوهنی مطبعه)

بنیاد اندیشه
تاسیس ۱۳۹۲